

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski prelinac 342 • Telefoni uredništva i uprave 30-866 i 26-105 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 28 juni 1940
God. XI • Broj 26

Većiti Vidovdan!

Postojanje većitih istina ne isključuje pouke povremenih iskustava; ali tačnost tih aktuelnih pouka ne može nikako da oslabi valjanost većitih istina. Niko se još nije usudio da porekne uzvišenost Hristove žrtve na križu, a da iz toga ipak ne sledi, da svi ljudi, u svakoj prilici i pred svima Pilatima, treba da izaberu smrt, radije nego li da se pomire sa izvesnim teškoćama, te da makar i zaobilaznim putem traže da savladaju zlo.

To važi i za etiku Vidovdana, za žrtvu kosovsku, za nebeski izbor Lazarov, i za herojski podvig Obilićev. TO SU VRHUNCI, a najviši uzori ne dođu se svaki dan, jer bi onda ova naša planeta bila već davno prenaseljena nadljudima i pretvorena u Olimp. Medutim, ni u najsvakidašnjijem kompromisu ne treba sasvim odvratiti pogled od tih vrhunaca.

Ni Karadorde, ni Miloš, kao ni ostali ustanici, pre i posle njih, nisu mogli da se stopostotno drže uzvišenog stava kosovskih heroja, jer su ih prilike, u kojima se narod, nakon pet vekova ropstva nalazio, gonile da se posluže i prilagodljivijim sredstvima, da izvojshte slobodu. Ali da kosovska misao nije ipak, u onome što je bitno, — u najvišoj pripravnosti na žrtvu i u žedi za slobodom, — vodila svaki njihov čin i davala mu opravdanje, ne bi ni oni svoj cilj postigli.

Sve to važi i za današnjicu. Poslednjih nekoliko godina natovarile su na čovečanstvo toliko novih iskušenja, da bi bilo u krajnjoj meri lakoumno zadržati se u sferama najviših ideala i ne voditi brigu o poukama, koje proizlaze iz tih iskušenja; — čak i onda ako su te pouke u tolikoj meri prolazne, da već sledeći dan mogu da ih zamene nove. I pored toga, što konačni cilj treba da vodi naš narodni brod u nepromenjenom pravcu naših najsvetlijih tradicija, ne smemo zaboraviti da, u vremenima kakva su današnja, na svakom zavijutku može da se javi neki greben, ili druga opasnost, pa da zato danas treba u prvom redu misliti na to svakidašnje upravljanje brodom, da ga neki krivi potez ne bi bacio za decenije unatrag, na putu za konačni cilj. Pa ipak, — i to trenutačno upravljanje može da uspe samo onda, ako se ni za tren ne izgubi iz vida osnovni pravac puta.

U tome i leži problem ravnoteže između realnosti i ideala. Na današnjicu treba gledati „prokleto realno“; ali to ne znači računčijiški i poltronski realno; jer su tako radili i oni, koji su sedeli na milijonima, ili se otimali za klasne interese, da na koncu dožive slom, i jedni i drugi. Naše realno gledanje treba da se sastoji u tome, da u svakom trenutku branimo, i svoju neutralnost i svoju nezavisnost; da ne brbljamo više nego što radimo; da računamo sa dinamikom svih sila oko nas i sa svim različitim snagama, koje se sukobljavaju oko Balkana, vodeći u prvom redu računa o bezbednosti i budućnosti našeg naroda i naše države. Svaka druga politika, ma kako se pozivala na tradicije i na nacionalne svetinje, bila bi, i protunacionalna i protuidealna.

Ne valja, medutim, zaboraviti da se odricanje od osnovnog, što jedan narod nosi u sebi, nije nikada pokazalo kao realno, jer nosi u sebi klicu moralnog raspadanja. Koliko god su nam, dakle, potrebni vešti političari i trezveni upravljači, koji će znati da svim mogućim pregovorima i manevrima vode naš brod kroz opasnosti današnjice, toliko isto je nužno da, baš u toj okretosti, ni za čas ne izgubimo iz vida načela vidovdanske etike i pouku iz kosovske žrtve.

Sve što smo od malih nogu učili, što nas je držalo i čemu smo se divili, bilo je u duhu te misli i te žrtve. Svi naši heroji i velikani su u prvom redu vitezovi borbe i žrtve, koji su pred deset puta jačom silom radije polazili u smrt, nego li da definitivno klonu. Brišemo li njih iz svog nacionalnog života, — brišemo li Cara Lazara, Obilića, braću Jugoviće, Matiju Gupca, Zrinjske i Frankopane, Eugena Kvaternika, Hajduk Veljka, junake Čele kule, te mučenike koji su na vešalima i na kocima davali živote za slobodu Srba, Hrvata i Slovenaca, — šta nam onda ostaje?!... I zar da na njihovo mesto postavimo Vuka Brankovića, jedinu „kompromisnu“ figuru u času kad

SOKOLSKE MISLI O VIDOVDANU

Naša krasna i junačka kraljevina Jugoslavija plod je nebrojenih žrtava. O tome svedoči svaka strana naše nacionalne istorije. Naše sokolsko vaspitno delovanje nakon ujedinjenja trajno je nastojalo, da u toj spoznaji vaspita sve svoje pripadnike, ravnaajući se po Tyrševoj nuci, da možemo jedino u slobodi i disciplini, takmičući se u snazi i uzajamnom ljubavlju sve braće i sviju sestara, zajednički vaspitati pokolenje, koje će biti puno životne snage i čistosti, koje se neće hvaliti samo slavom svojih predaka, nego će također biti sposobno i da sledi njihove svetle primere.

Sokolstvo je pokazalo jedini pravilni put nacionalnog i državljanjskog vaspitanja, jer je naša ideja već pogнала svoje korenje u dubinu narodne duše i proširila se od srca do srca svakog dela našega naroda. Kada su drugi van nas rešavali državna i nacionalna pitanja metodama stranačkih borbi ili lične koristi, sokolsko državljanjsko i nacionalno vaspitanje pokazivalo je na štetnost svih znakova i pothvata separatizma i individualnog egoizma, te je odbijalo i ispravljalo mistifikacije istorijskih činjenica, čuvajući i braneći monumentalno zdanje najvećih duhova i junaka minulih vekova.

Nevidljiva mreža nacionalne i državne svesti rasplitala se je iz sokolskog vaspitnog rada po svim našim krajevima. I narod je sokolsku ideju prihvatio kao svoju zajedničku stvar, koja ga preko svakidašnjih sitnica, partijskih borba i neutaživog materijalizma nosi i diže do sve većeg stepena nacionalne svesti i narodne kulture. Samopouzdanje naroda raslo je, i sa nacionalnim mišljenjem dizali su se savest i ponos Sokola gradanina, kojima je poznata Tyrševa izreka, da nam ne pomaže ni oružje ni oduševljenje, ako u usudnom času nema sposobnih i odvažnih muževa.

Sokolsko državljanjsko i nacionalno vaspitanje stavlja

svakog našeg pripadnika u neprekidnu službu naroda i otadžbine, jer mu ovo vaspitanje govori, da je snaga pojedinca samo u narodnoj celini i da može pojedinac da uspeva samo u toj celini.

Sve sile naroda moraju da se odrazuju u nepatvorenom obliku samo u silnoj narodnoj zajednici. I kako svaki pojedinac — po načelu sokolskog bratstva i sokolske jednakosti — stavlja samoga sebe u službu naroda, i on time dragovoljno preuzima na sebe i sve dužnosti, koje celina od pojedinca zahteva.

Zato sve to, što nakon sokolskog ujedinjenja danas jesmo, kakovi jesmo i što danas imamo dobra i lepa, stečeno je poštenim radom i skromnim životom. To je tečevina tvrdog i ustrajnog rada pojedinaca. Jer, i takozvani mali ljudi — a tih je u sokolstvu ogromna većina, — mogu da stvaraju velika dela, ako ih vežu iste težnje i ako ih vode zajednička stremljenja.

Mi Sokoli uvek smo nastojali da pomognemo narodu do pobeđe njegovih ideala. Delovali smo pozitivno i s time odstranjivali zapreke, koje su htele da narod zadržavaju u njegovom napretku i razvoju. Svaki uspeh, koji su postigli pojedinci ili koje je postigla naša skupnost, na bilo kome području života i rada, — prinosimo na korist opšteg narodnog blagostanja. Tako

Sokoli posve dragovoljno pomažu celini. I ovakvim sokolskim radom narod dobiva na ugledu, dobrome imenu i autoritetu, jačajući tako svoju egzistenciju i otpornost, i množeći svoju odbranbenu snagu.

Svaki naš pojedinac, koji se je sokolski vaspitao, zna da je sokolstvo živa tvorevina htenja i volje, koja želi da bude predstavnicom najvišeg stepena svih dobara i podviga narodnog zdravlja. Sve moralne i fizične krepости, koje narodu namiče sokolska vaspitna delatnost, moraju da se zrcale u značaju naše nacije, na kojoj jedino počiva sva snaga i veličina naše otadžbine.

U Jugoslaviji morao bi jugoslovenski nacionalizam da kroči realnim putem rada i idejom slovenskog sokolskog bratstva u širinu slovenstva. Tako mora da bude naše državljanjsko i nacionalno vaspitanje ono stvarno sredstvo, koje naš narod postavlja u isti red kulturne visine s ostalim slovenskim narodima. I svaka tečevina u tom pogledu morala bi da bude naša zajednička svojina, jer je ona plod naših zajedničkih napora. **Bez malih, a radinih ljudi, nema nikakve veličine.**

Sokolstvo ne sme i ne može da priznaje privilegije, jer je naš vaspitni rad upeoren protiv svakoga protekcionizma i iskorišćavanja. Hoćemo, da savesno podiže-

Спомен-капела видовданских херојима, у Сарајеву

nema kompromisa, — koju je narodni genije baš zato i ostavio pokolenjima u pamćenje, da im pokaže, kakav, ni u najtežim prilikama, naš čovek ne sme da bude?

Ne, — misao vidovdanska treba i danas kao i uvek da nas vodi na svakom našem koraku: **A DUH KOSOV-SKE ŽRTVE TREBA DA PROŽME SVE NAŠE ODLUKE I DA OČELIČI NAŠU VERU, ZA SVA ISKUŠENJA I ZA SVE POBEDE!**

mo moralnu i fizičku kakvoću pojedinca. Samo time nam se pruža mogućnost da narod preko svih teškoća, zapreka i nevolja, privedemo lepšemu životu. Svemu zlu, koje danas tare narod, najpre je izvor u nama sa-

Освећен је Дом др. Лазе Поповића у Сремским Карловцима

У недељу, 23 јуна, је у Сремским Карловцима, на скроман начин извршено освећење Соколског дома Др. Лазе Поповића, угледног соколског ветерана, оснивача Соколског друштва у Сремским Карловцима и оснивача српског соколства. Ова прослава требала је да буде много свечанија, обзиром на големи значај соколског друштва у Сремским Карловцима, из кога је соколска мисао потекла по свим крајевима наше земље; али су данашње опште прилике у свету наметнуле потребу, да се прослава одржи што скромније.

Карловачко Соколско друштво основао је Др. Лаза Поповић, 19 јануара 1903, уз сарадњу агилних карловачких омладинаца, међу којима су се нарочито истicali Милан Теодоровић и Никола Максимовић. Био је то први српски Соко, и брат Др. Лазе Поповића је врло добро схватио, да ће соколство, кад обухвати читаву земљу, као мало што послужити дизању отпора у народу и спремању за ослобођење и уједињење. Друштво у Сремским Карловцима, са братом Др. Поповићем на челу, помогло је, да се кроз пар година оснују српска соколска друштва у Сремској Митровици, Земулу, Руми, Иригу, Загребу, Винковцима, Осијеку, Шиду, Грачацу, Новом Саду итд. Тако је, на Видовдан год. 1906, карловачки Соко могао да организује први српски видовдански слет у Раваници, а исте године основана је у Карловцима Соколска жупа Фрушкогорска, са 15 друштава и око 1000 чланова. Одатле се соколска мисао неодољивом снагом ширила даље у српским народним слојевима, паралелно са соколском акцијом код Хрвата и Словенаца, у пуној братској сарадњи и јачању југословенске мисли, да коначно доведе до опште југословенског соколског покрета. У Карловцима је брат Др. Поповић основао и лист „Српски Со-

ко“, који је соколску мисао ширио нарочито међу омладином.

Већ тада се поставило питање соколског дома у Сремским Карловцима, и ако је патријарх Бранковић даровао Соколу врло лепу кућу, која, међутим, није била прикладна за вежбање. Још пре рата покренута је сабирна акција за градњу новог дома, али је рат ту акцију прекинуо. И тако тек сада, након 35 година рада, Соколско друштво у Сремским Карловцима долази до свога дома, на коме је утрошено преко 600.000 динара, прикупљених од добровољних прилога и од дарова Народне скупштине, Дунавске бановине, Министарства за физичко васпитање, личне помоћи др. Лазе Поповића и других родољуба, те безкаматног зајма Савеза Сокола.

Прослави освећења соколског дома присуствовао је лично оснивач друштва, брат др. Лазе Поповића, који је био предмет најодушевљенијих овација. Приступовали су затим брат Милан Теодоровић, први начелник друштва, затим читав низ старих чланова, као Никола Максимовић, прота А. Поповић, Симеон Гајић, Стеван Сандер итд. На прослави је узео учешћа и ранији министар за физичко васпитање народа, г. Јеврем Томић, затим претставник Бана, а у име Савеза Сокола, зам. старешине инж. Милivoје Смиљанић. Узели су учешћа и претставници београдске и новосадске соколске жупе. Прота Глигорије Микић, који је извршио освећење, одржао је родољубив говор, а за њим данашњи старешина друштва, др. Стеван Симеонковић-Чокић.

G. Dušan A. Pantić, novi ministar za fizičko vaspitanje

Za novog ministra u Ministarstvu za fizičko vaspitanje naroda, došao je g. DUŠAN A. PANTIĆ, dok je dosadašnji ministar za fizičko vaspitanje, g. JEVREM TOMIĆ postavljen za predsednika opštine grada Beograda.

Novi ministar za fizičko vaspitanje rođen je g. 1892, u Kučevu, u Moravskoj banovini. Sin je dugogodišnjeg narodnog poslanika,

Alekse Pantića, vaspitan u nacionalnom duhu, pa je još od mladosti uzimao vidnog učesća u nacionalnom radu. Još pre rata je proputovao jugoslovenske zemlje, u bivšoj Austrougarskoj monarhiji, saradujući sa tamošnjom omladinom na pokretu narodnog i državnog ujedinjenja.

G. Pantić je u balkanskim ratovima učestvovao kao student dobrovoljac u četničkim odredima Tankosića i vojvode Vuka, a u svetskom ratu kao dak narednik, u Šumadijskoj divizionu. Bio je više puta ranjen, a god. 1915 teško, pa je upućen u Italiju i Francusku, gde je svršio pravne nauke, i stupio u diplomatsku službu. Zastupao je našu državu na mnogobrojnim međunarodnim konferencijama i zaključio čitav niz sporazuma i konvencija od istaknute važnosti. Od g. 1933 do 1938 bio je generalni konzul u Diseldorfu, u Nemačkoj, a g. 1938 je izabran za narodnog poslanika u srezovima zviškom i homoljskom, u Moravskoj banovini. U Narodnoj skupštini je zauzimao položaj privremenog sekretara, a zatim položaj predsednika odbora za međunarodne ugovore i konvencije.

Kao što se vidi, novi ministar fizičkog vaspitanja je čovek lepe nacionalne prošlosti i tradicije, koji se svojim radom i dosada isticao na svakom području, pa smo ubeđeni da će to činiti i u novom resoru, koji mu je poveren. Zato se sokolstvo nada, da će kod njega uvek naći razumevanja za svoj rad, koji je baš u današnjim vremenima od prvorazredne važnosti za narod i otadžbinu.

Sve jedinice moraju biti pretplaćene na „Sokolski glasnik“

Sa 1 juna stupa na snagu odluka Izvršnog odbora Sавеза Sokola K. J., kojom se sprovodi u život propis pravilnika o sokolској štampi, po kome SVE JEDINICE MORAJU BITI PRETPLAĆENE NA „SOKOLSKI GLASNIK“. Upravama župa je već saopšteno da će se 1 jula svim jedinicama, koje do toga dana ne budu platile pretplatu na „Sokolski Glasnik“, naplatiti pretplata na račun pomoći, koje njihove župe dobivaju od Sавеза. Naša administracija će poslati likvidirane račune za pretplatu župama, da ih one naplate za svoj račun od tih nemarnih jedinica.

Premeštaji sokola

Nemio progon izvršen je, riješenjem vlasti Banovine Hrvatske, nad našim vrijednim bratom, Trs Eduardom, sudskim činovnikom u Splitu, koji je premešten u Travnik. Brat Trs poznat je kao vrlo dobar službenik i ovaj se premeštaj duboko odjmio svih iskrenih i čestitih građana. On je otac 5 maloletne dece, u Sokolu je od 1910 godine, a u svojoj struci ima 6 položajnu grupu i uživa opšte poštovanje. Ovimе je materijalno silno oštećen.

Kosovo i mi, današnji

Kosovo je naš ponos i naša slava. Kosovo polje je mjesto na kome je propalo srpsko carstvo, ali to isto Kosovo, simbol poraza postalo je srpskom narodu koljevka života i slave. Da nije bilo poraza na Kosovu, pitanje je da li bi srpski dio našega naroda uspio da sačuva želju za slobodom i želju za osvetom; želju pred kojom sve opasnosti, pa i smrt, nisu bile ništa. Namjesto da Kosovo postane za Srbe simbol sramote i poraza i da se taj poraz krije i opravdava, kao što i drugi narodi uvijek žele da zataškaju svoje neuspjehе, ono je postalo izvor vjere i samopouzdanja; budilo je divlji otpor i prkos prema svakom neprijatelju i zavojevaču, i toliko podržavalo narodnu svijest, da Srbini ni smrt nije bila strašna ako je trebalo svetiti Kosovo. Zahvaljujući Kosovu razvila se kod našeg naroda, a naročito kod Srba, narodna svijest i želja za slobodnom državom u najranije doba našeg narodnog razvitka, kada mnogi narodi nisu znali za same sebe, niti su uop-

šte znali za definiciju: narod.

I sama istorija najbolje je pokazala sudbinski značaj Kosova. Sve naše današnje tekovine možemo zahvaliti jedino Kosovu, a naročito duhovne kakvoće našega naroda. Naša narodna pjesma, naš narodni deseterac i naše narodno predanje prozreli su u bitci na Kosovu bol odigranog događaja, dali mu smisao, stvorili od poraza mistiku i, pomoću te mistike, jednu legendu, koju nijedan narod nije mogao da shvati i držao je za nepametnu. Ovo najbolje karakteriše jedan mali događaj, prigodom proslave petstopedesetogodišnjice kosovske bitke. Tada je jedan stranac, slučajno prisustvujući proslavi, rekao „Ja ne znam da još koji narod slavi ovako svoj poraz!“ Ali on se prevario. Kosovo za nas ne predstavlja poraz. Ono je za nas pobjeda, jer se zbog njega kod našeg naroda razvilo do nevidene visine rodoljublje i nacionalna svijest, i sve to skupa pomoglo da naš narod pretrpi ona strašna stradanja, dok je došao do svog vječnog ideala:

slobodne države, u kojoj je sakupljen sav naš troimeni narod.

Prije kosovske bitke Turci su bili malo poznati našem narodu i naš narod nije poznao njihove zle strane. Pa zašto je onda odlučio da se bori protivu zavojevača? Zato jer Turci, kao i svaki drugi zavojevač, nije mogao biti dobar ni mio. Kad se u slobodnoj državi teško živelo, šta će tek biti onda kada budemo robovi? Ta pomisao dala je osjetiti ljepotu slobodne države, i u duhovnom i u materijalnom pogledu. Turci su pak računali Srbiju kao malu zemlju, slabu, nedoraslu da se odupre njihovoj moći, a kneza Lazara kao despota koji će za svoju korist prodati dušu svoju i poslati svoj narod u ropstvo, kao mnogi drugi tadašnji knezovi. Ali prevarili su se. Kad je opasnost za državu bila najveća, kad je došao suđeni čas, biti ili ne biti, trgula se stara srpska svijest, zaigrala je vrlina koja ga je i dotada održavala. Knez Lazar, dotadašnji skromni knez, osjetio se je kao stvarni vod jedne zemlje i primio je na svoja pleća i svu odgovornost narodnog vođe. Pozvao je sav narod u borbu. Sve

što je moglo nositi mač, trebalo je da ode u boj, za krst časn i slobodu zlatnu. Niko nije mogao i nije htio ostati kod kuće. Sve se sleglo u Kruševac, prestonicu male kneževine koja je odlučila da se suprotstavi velikoj turskoj carevini. I kad su se svi iskupili, pođe mala vojska hrabro u susret trostruko jačoj sili, koja dotada ne bijaše pobijedena. Pokajavši se i pričestivši se, odlučise da otkupe prijašnje grijehе i da speru sramotu sa srpskog imena, koja bijaše nanescena u bitci na Marici. Tada oni sebi, namjesto male kneževine, osiguraše vječno nebesko carstvo, koje niko neće moći oteti. Odbacivši kratkotrajno zemaljsko carstvo, postao je knez Lazar u očima svoga naroda mučenik, koji će svoj narod u budućnosti voditi kroz najveća iskušenja i dovesti ga do obnavljanja stare slave, u ovoj državi, u kojoj će biti sav naš narod od Triglava do Vardara.

U tom teškom boju kada su svi ginuli za jednu misao, za slobodu, borili su se, uz Srbe, prvi put i braća Hrvati, a i bosanski kralj Tvrtko poslao je

svoju pomoć. Tu su se prvi put okupili oko zajedničkog posla, oko zajedničke odbrane protivu zavojevača, dotada nesložna braća. Ali „sila Boga ne moli“, kaže naš narod, i sve junaštvo Srba, Hrvata i Bosanaca nije uspjelo da pobijedi tursku mnogobrojnost. Vojska je bila pobedena, a knez Lazar uhvaćen i glava mu odrubljena.

Nije to bila bitka kakovih ima mnogo, i u našoj i u stranim povjestima. To je bio sudar koji je odlučivao o sudbini Balkana i velikog dijela Evrope. To je bio sudar dvaju rasa, koje su se borile o prevlast. U toj borbi sukobila se stara Evropa, sa novim carstvom, nastalim u Aziji, punim poleta, dinamike i odvažnosti. Na Kosovu završena je jedna stranica naše povjesti, pune slave i pobjeda.

Ovaj poraz, a naročito mučenička smrt kneza Lazara, pomogli su da narod postavi oko glave kneza Lazara svenčakli orcol i da, sjećajući se njegove pogibije, radi na oslobođenju koje mora da dođe, u obliku nove države, koja će biti veća od Dušanovog carstva i u kojoj će se nalaziti

Još o premeštanju učitelja i otpuštanju sokola

Sadističko premeštanje preko 30 najboljih učitelja Hrvata, članova sokolskih društava, u bivšoj Primorskoj banovini, u najzabačenija planinska sela, sa ciljem neukusnog ponižavanja i sitničave mržnje, izazvalo je razumljivo ogorčenje, ne samo u sokolskoj javnosti, već i kod svih pristojnih ljudi, među Srbima i Hrvatima. Citav niz listova prenio je podatke iz „Sokolskog glasnika“ o tom skandaloznom postupku, a da niko od uvaženijih listova, ili ličnosti u Banovini Hrvatskoj nije ni pokušao da tu stvar odbrani, osećajući verovatno stid za takvo bedno popuštanje najnižim instinktima uličnih bukača. „Obzor“ je doduše pokušao da ublaži utisak našeg članka, time što je broj progovorenih učitelja snizio na „desetak“, ali je, nakon našeg odgovora, i on zamuknuo.

Još bedniji je pokušaj odgovora u splitskom „HRVATSKOM GLASNIKU“, koji kao najjači argument protiv našeg članka, iznosi to, da učitelji koje smo u njemu naveli, nisu svi Sokoli; i kao dokaz navodi jedno jedino ime!

Ne smatramo potrebnim ni da proveravamo stvar i verujemo na slepo „Hrvatskom glasniku“, da gospođica Kačić-Peko nije bila član Sokola. Ali, kad „Hrvatski glasnik“, između trideset i pet imena što smo ih naveli, nije mogao da navede nego jedno jedino, u kome nismo bili tačni (a stoji mu na raspoloženju sva akta Banovine Hrvatske), zar time ne DOKAZUJE I SAM, DA SMO U SVA 34 OSTALA SLUČAJA BILI POTPU-NO U PRAVU, i da se tu zaista radi o rekordu sitničavosti, besavesnosti i mizerije, — kao što smo to već u prvom članku naglasili?!...

„Hrvatski glasnik“ pokušava da iznese još dve odbrane, pa veli, da „svi premešteni učitelji nisu tako stari“, što i opet znači, da su većina njih ipak stari nastavnici, koji su tim premeštanjem poniženi. I šta znači fraza „Hrvatskog glasnika“, da su se „po općem uvjerenju Sokoli nalazili među političkim protivnicima hr-

vatskog naroda“, kad nema u tom članku NI JEDNOG KONKRETNOG PODATKA o krivici bilo kog od premeštenih učitelja? A mi smo pripravnici da i na tom području stupimo u diskusiju, sa bilo kim od progovornika, jer znamo pouzdano, da nikome od progovorenih ne može ništa da se prigovori, sem njihovog rodoljublja i sposobnosti; i da sva protivnost, uperena protiv njih, dolazi sa strane ljudi, koji pod firmom hrvatsva kriju posve druge namere, protivne i hrvatstvu i jugoslovenstvu!

Vodopad psovki osula je dubrovačka „DUBRAVA“ na Savez Sokola K. J., što se založio za progovorene Sokole u Dubrovniku, koji su, na najsiroviji način, otpušteni od tamošnje opštine. Već po tome se vidi, da taj vodopad ne potiče ni od kog pravog dubrovačkog Hrvata, već bog zna od kog „furešta“, zakukuljenog u hrvatsku zastavu, jer je dubrovačka skladnost nadaleko poznata, radilo se o Hrvatima ili o Srbima.

Ali svako govori kako ume, pa tako i redakcija „Dubrave“. Zato je, umesto odgovora na njene mirišljive izreze, pitamo — ŠTA KONKRETNO IMA DA IZNESE protiv otpuštenih Sokola u dubrovačkoj opštini, pa da se onda utvrdi, na kojoj strani je nasilje, denuncijantstvo i korupcija, a na

kojoj pošten i rodoljubiv rad. Umesto paušalnih fraza, o „onima koji su kroz dvadeset godina mučili, proganjali i uništavali Hrvate“, i koji su „izmuzli svoj narod“, — neka gospoda oko „Dubrave“, ako nisu klevetnici, iznesu konkretno o progovorenima, šta su skrivili i šta su „izmuzli?!“

Da su imali šta, bili bi to već sada učinili. Ali baš to, što se ograničuju na općenite psovke, najbolje pokazuje, da su progovoreni Sokoli samo zato krivi, što su bili bolji Hrvati od njih; i što su u Dubrovniku osnivali „Hrvatski Sokol“, onda kada su mnogi današnji grlati Hrvati bili poluitalijanaši, i klanjali se Beču...

Za našu avijatičku omladinu!

Objavljen je poziv, koji su potpisali, među ostalim, ministar vojske i mornarice GENERAL NEDIĆ, ministar prosvete g. BOŽA MAKSIMOVIC, bivši ministar g. JEVREM TOMIĆ, predstavnici beogradskih dnevnika i predsednik Aero-kluba „Naša krila“ g. Sondermajer, na sve imućne krugove, a posebno na novčane ustanove, industrijska i trgovačka preduzeća da pomognu prilozima „Akademski Aero-klub“ beogradskog univerziteta i svu zrakolovnu omladinu Jugoslavije. U pozivu se veli, da je država učinila svoje u stanovitoj meri, te da će i u buduće pomagati ovaj patriotski rad omladine, ali to nije ni približno dovoljno. Zato se potpisnici obraćaju na spomenute krugove, DA SVOJIM PRILOZIMA POMOGNU OMLADINU, KOJA RADI NA NAPRETKU AVIJACIJE!

Članovi plenuma Savezne uprave Sokola K. J. na beogradskom aerodromu

svi Južni Sloveni. Nijedna naša pobjeda nije ostavila tako duboka traga kao ovaj poraz.

Kosovo polje ostalo je pokriveno tjelesima srpskih vitezova, natopljeno najplemenitijom krvlju našeg naroda, da bi postalo naš Jerusolim, sveto mjesto na koje mora da dođe svako tko može, svaki Jugosloven, da tu crpe snagu za daljnju borbu, koju će morati podnijeti. Poslije teškog poraza, došlo je petvijekovno ropstvo, ali ni ono nije moglo da uguši nacionalnu svijest našega naroda. U robovanju nestalo je nesloge i svade, svi su se skupili u jednu cjelinu, da bi se lakše oduprli turskom nasilju. Za pet stoljeća robovanja nestalo je plemića i vlastele koja su se gložila među sobom i na taj način slabili državu. Na njihovo mjesto došao je narod hajdučki, junacki, mučenički i osvetnički, koji je, povezan zajedničkom idejom oslobođenja, morao da živi. Kada je taj narod, posle petvijekovnog ropstva, digao ustanak, uspio je da prodre svojom malom i nespremnom vojskom do Kosova, ali se kasnije morao povući. Zatim, januara

1878, dođoše vojnici male kneževine Srbije do Kosova. Ni njima međutim nije bilo suđeno da budu oslobodioci Kosova. Trebalo je čekati 1912 godinu, trebalo je čekati balkanski rat pa da Kosovo bude oslobođeno. Oslobođeno Kosovo bilo je ideal mladih revolucionara Srbije i Bosne, a lik Obilića lebdio je pred očima Gavrila Principa, kada je u Sarajevu opalio metak, od koga se zatresla kugla zemaljska i iz kojega je nastala sloboda cijelog našeg naroda. Oslobođeno Kosovo dalo je snage, hrabrosti i izdržljivosti vojnicima male Srbije, da prime izazivanje Austrije, da bez roptanja pređu Albansku Golgotu i da po tom, reorganizovani i pomognuti od saveznika, konačno oslobode Kosovo, 1918 godine.

Mistika Kosova, kosovskog boja i kosovske tragedije još nije završila svoju ulogu i ta mistika će nam još dugo trebati. Zeleći narodnu vječnost koja se može postići i postiže se samo snažnim jedinstvom, potrebno je da ponese u sebi snažnu vidovdansku veru, koja je neophodno potrebna za naš nacionalni opsta-

nak. Danas kada je nebo nad Evropom u strašnoj oluji, kada se oko nas crni oblaci sve više vultaju, preteći da sruše oltar i nad nas, potrebno je da se vratimo Kosovu, kultu našeg Jerusalima, izvoru naše životne snage i Obilićeve borbenosti. Treba da se vratimo njemu, da se napunimo herojskom snagom i rodoljubljem, koje nam je toliko potrebno, da bi mogli u slučaju potrebe stati na branik Otadžbine. Pred očima mora da nam uvijek leprša krstaš barjak Jugovića i da uvijek mislimo na hiljade i hiljade onih, koji su, zapojeni kosovskom slavom, ginuli za Kralja i Otadžbinu. Isto onako kao što su se Hrvati i Srbi složno borili protivu najezde Turaka na Kosovu, tako isto sada kada smo u slobodnoj zajedničkoj državi, moramo složno i bez oklijevanja zaustaviti svakog neprijatelja, i pri samoj pomisli odvajanja naših krajeva zajedničke i mile nam Jugoslavije.

Isto onako kao u prošlosti, tako i sada, mora nam Kosovo biti potstrek i putokaz u borbi za slobodu Otadžbine.

Pavlović Obrad, Split

ВИДОВДАН 1389 ГОДИНЕ

Освану летње јутро. Потмули звекет неки
У еху Ситница проноси пољем, и шири
Мирис божура и булки. Са брда далеки
Србије, у задњи поздрав, зефир лагано пири.

Грчаница је нема у знаку вечног мира,
А отсјај сунца врела што дере кроз маглу даље
Одбија златан јој крст. Фауфара свира
И кобним звуцима својим мотиве небу шаље.

Смрт над Косовом лебди. Јутарња запара мека
Мртвило опште сања, док с оне стране реке
Борија само и гоч се чује, тешких оклопа звека
И крик Азије страшне, огромне и далеке!

Овамо: Шуме копаља, панцири и златне ките
Војводских тока које се зрацима сунца мију;
Младост у цвету, срма и блесак царске свите;
Свиле и крсташи што благим азуром рију.

А тамо: Урлик хорди номада азијских степа,
Челусти и нагони... чопор што ко бујица дере;
Дервиши у турбану, руља којој Судбина слепа,
Постељу од крви рујне и плавих валова стере.

... И крете војска. Земља се грчи и стреса
Од блиског призора смрти, грозне и страха пуста...
Гломазни зидови мрки од гвожђа, крви и меса,
Пређоше Ситницу лако, ко сенка облака густа...

Окружен гардом, Лазар, тучана, мирна лика
Средином војске језди. Болем стиснутих груди,
Он слуша дрхтај дивљачког, грозног клика,
Што пара мирни ваздух и равним пољем блуди...

Југовићи су десно. Очи им жаром прже...
Армија коњаника свакога у стопу, стиже...
И они јурнуше плахо, од горског вихора брже,
И страшним вучјим јамама, ево, стигоше ближе!

Вуковић, цинове босанске крете са леве стране.
Врисак големих коња пролама небеса ведром...
И хука нека наста, ко слас с високе бране
Кад пада у понор доле, — у црна земљина недра!

Кобни косачи смрти, ево, Косово косе...
Сечиво меса се таче! Рука не дрхти више!
Прснуше вене! Трава се обоји крвљу, што се
Сливаше жуборећи ко вода после кише...

Кључа пакао грозни, ког демон земљи шаље.
Титани, чије руке рубинске гривне красе
Прескачу сувих усана мртве, и секу даље,
Да мачевима својим несносно жеђ угасе...

Ко вали о бедеме Турци буљуцима деру
И оштри рез мача хришћанског собом тупе.
Кидишу у смрт страшно посећи жарку веру,
У Полумесец сјајни и закон Судбине глупе.

Срби су бледи, гњевни на призор прошлог дана,
Још раздирани слугњом, у свему издаје виде...
Штите војводе своје грудима пуним рана
... Свакога поглед леди... Милоша нема нигде!

Косачић и Топлица с њиме несташе само!...
Југ сабљу преби и страшне вести чека.
Док одједном, ено, од турских чадора тамо
Допире халакање и чудна гужва нека...

Милош је лагу спрао — шапат Косовом прође —
Мурата ножем заклаи ногом за врат му стаде,
Хиљаду Турака смлати, докле Ситници дође,
Али и он најзад од многих рана паде!

Сад наста покољ љући. Турцима смена стиже.
Србима нека мора са болних груди спаде,
А вера и мртве борне из ловки крви диже
И сваком у мишине хиљаду снага даде!

Грунуше сви ко усав, када планином руши,
Узверених очију, из којих пламен веје,
Последњим дахом што се из шунљих груди пуши,
Грљени крилом смрти, што се Косовом смеје.

Ал челик крзан о кости отказа послугу даљу.
Јунаци, ко авети рукама ране стежу,
Небу и тамном сунцу задњи пољубац шаљу
И исколачених очију у вечну постељу лежу!...

И све се стиша... Мир на Косову влада.
Маглица од вруће крви брда лешева скрива.
Сунце уморно каже да после заходног пада
У рујној постељи својој данашњи призор снива.

Искидан свилен крсташ, без крста и златне ките
У руши Бошко држи. Ни мртвас није га дао!
А одмах покрај њега, у друштву верне свите,
И мртве армаде своје, Лазар ничише пао!

Искренув мало главу пурпуром обливену,
Раскопчан, разбарушен, срдито крај себе гледа
Сломљени штит Србије и мртву наду њену,
Очима укоченим, ко два парчета леда...

Он крстат држак мача уснама модрим тиче
И слуша звуке борње, што негде свира...
Ситон се спушта. Ваздухом гавран криче...
Ситница тече мирно и крв с обала спира...

ДРАГУТИН М. СИМИЋ, учитељ

Kratke vesti iz našeg sokolstva

U nedelju, 16 juna održalo je Sokolsko društvo Rajić, župa Zagreb, javnu vježbu, uz prisustvovanje sokolskih društava Okučani i Nova Gradiška te četa Paklenica, Medari-Trnava, Mašić, Bogičevac, Ladevac, te više odjeljenja naraštaja Sokolskog društva Zagreb 2. Prije vježbe priredena je povorka kroz selo, koju je predvodila glazba Sokolskog društva Nova Gradiška. Povorka je bila u selu pozdravljena od stanovnika uz poklike Kralju, Jugoslaviji i jugoslavenskom sokolstvu. Nakon povorke održana je javna vježba, koju je otvorio brat Martinović Milivoj, prosvjetar društva, pozdravnim govorom u kojem je prikazao današnji položaj našega naroda te pozvao svu prisutnu braću i sestre, na što požrtvovnij rad. Govor brata Martinovića bio je burno pozdravljen od vrlo velikog broja posjetilaca. Iza toga sljedio je tjelovježbeni program, u kojem su se istakli naraštajci Sokolskog društva Zagreb 2, svojim teškim slobodnim sastavima, koji nisu bili novost za javne vježbe sokolskih društava u pokrajini. Isto tako su vrlo dobro odvijebali teški gimnastički sastav od brata Dr. Tončića, a na razboju su pokazali da su već danas vježbači višega razdjela. Naraštajci iz Zagreba bili su burno pozdravljeni, te se još jednom dokazalo od kolike je važnosti posjet vježbača iz Zagreba na priredbama društava i četa u pokrajini. Poslije javne vježbe održano je narodno veselje, uz svrku muzike Sokolskog društva Nova Gradiška.

Inicijativom Vajagić M. Rajka, novog naseljenika, kao sokolskog radnika, osnovana je dana 9 juna Sokolska četa u naseljeničkom mjestu Pepelištu, srez Negotin (Vardar).

Pošto je ovo prva nacionalno-kulturna ustanova na levoj obali Vardara, koju su sa razumevanjem primili, kako naseljenici tako i meštani ovog zanemarenog kraja, to ova inicijativa zaslužuje svaku pomoć i pohvalu.

Na prvi dan Duhova priredena je u Hanrijevu vrlo uspeo javan čas sokolskog društva Skoplje II. Priredbi su prisustvovali g.g. Ban Vardarske banovine, koji je sokolima odžao govor, Komandant armije, Komandant divizije, predsednik Gradskog poglavarstva, izaslanik Mitropolit Skopskog i delegat sokolske župe Skoplje. Program je raznovrstan i solidno spremljen.

Sokolsko društvo Ravna Reka, vrlo lepo radi, jer su njegovi članovi hrabri, poletni, sa puno volje i nade u bolji život i siguran uspeh, delujući neumorno na dobro i sreću Kralja i otadžbine. Pored mnogih, prosvetnih, tehničkih i humanih radova, funkcioneri sokolskog društva priredili su dvomesečni društveni prednjački tečaj, koga je pohađalo 23 tečajaca i tečajki. Pratili su ga sa velikim interesovanjem i voljom, pa su pokazali dobar uspeh i odličnu disciplinu. Tečaj je završen sa lepim oproštajnim govorima i savetima predavača. Posle toga je otvoren narodno-odbrambeni tečaj sa 37 učesnika i učesnica koji još traje.

Sokolska četa u Sokolcu, srez kulski, održala je prošlih dana vrlo uspeu zabavu, koja je ujedno bila i druga sokolska smotra, a na kojoj su zapaženi i sokolski gosti iz Njegoševa i Nove Crvenke. Zabava je otvorena pozdravnim govorom starešine, Andrije Velimirovića, učitelja, koji je zgodnim rečima podvukao važnost sokolstva na našem seve-

ru, u današnjim vremenima. Izveden je zatim vrlo uspeo program, u kome se naročito isticala pozorišna tragedija „Pod krstom“, koju su izveli članovi, Ružica Čović, Melanija Svirac, Jovan Opačić, Ilija Gostović i Milovan Đurđević, koji je ujedno bio i reditelj. Igrana je i dečija šala, koju je spremila učiteljica Marija Velimirović, a u programu su se naročito istakli Sokoli učenici i šestogodišnji Miodrag Đurđević, sa jednom recitacijom.

Sokolsko društvo Preševo uspelo je da iz svojih sopstvenih sredstava podigne vrlo lep i udoban sokolski dom, u vrednosti od 236.000 dinara. Društvo ne duguje za ovaj zamašan, poduhvat nikome ni dinara. Zasluga za ovaj redak poduhvat sokolskog društva Preševo pada na vrednu braću funkcionere, koji nisu žalili truda ni sredstava. Ta braća su: Bonefačić Boža, sreski načelnik, Trifunović Stanimir, činovnik sreskog načelstva, Trajković Aleksandar, predsednik opštine, Pešić Denko, član opštinske uprave, Stanković Dimitrije, kovač i Tasić Stojadin, trgovac. Ovaj redak primer sokolskog požrtvovanja, treba da pošluzi za ugled ostalim bratskim jedinicama, koje podižu svoje domove.

Ovogodišnja proslava Vidovdana

Savez Sokola K. J. uputio je svima sokolskim župama, društvima i četama, okružnicu u kojoj kaže:

Ovogodišnji Vidovdan dolazi u znaku velikih i sudbonosnih događaja oko nas i u jeku sokolske odbrambene pripravnosti. Stoga je potrebno da NJEGOVA PROSLAVA U TOM ZNAKU I PROTEĆE. S obzirom na izuzetne okolnosti, Savez ostavlja svojim jedinicama da proslavu Vidovdana izvrše kako najbolje znaju. Jedino što Savez traži, to je, da ta PROSLAVA BUDE U DUHU SOKOLSKE ODBRAMBENE PRAVNOSTI. Naročito treba u svim govorima i predavanjima podvući veliku vidovdansku misao o opredeljenju našeg naroda za carsvo ideala pravde i slobode. Tu misao, da jedan narod TREBA DA SE BORI, MA ŠTA SE DESILO, jer borbom spasava dušu za svoju bolju i veću budućnost, treba naročito podvući u govorima. Treba isticati primer ličnog junaštva i neustrašivosti, koji danas treba da svetli pred svima nama. Neka se toga dana sete svih junaka koji padoše za slobodu i veličinu Jugoslavije. Neka se ova prilika iskoristi, da se članstvo još jednom upozori na dužnosti u sokolskoj odbrambenoj pripravnosti.

RAD SOKOLSKOG DRUŠTVA KARLOVAC

Sokolsko društvo Karlovac prenaša svoj rad na teren i odgaja tako svoje članstvo i naraštaj u duhu odbrambenosti. Prednjački zbor priredio je 9 juna izlet u cilju da svoje članstvo i naraštaj navikne na podnašanje napora, na orijentaciju u prirodi, na savladavanje prirodnih zapreka itd. Pravac bio je Karlovac—Vukmanić. Izletnici bili su podijeljeni u 2 grupe, pješaka i biciklista. Pješaci su pošli dosta brzim korakom, 6 km. na sat, savladajući razne zapreke, po terenskoj karti, i sretno stigli na cilj gdje su ih već čekali biciklisti. Zatim su pošli zajedno u šumu, gdje su načinili logor, i posle ručka kre-

Načelnik

*Dok vuk gladni osmatra iz luga
I crn pauk krv žrtvama siše,
Na vidiku kobna sudba piše:
„Slabi narod nije veka duga.“*

*Neprestano, da bi snažni bili
I pauke u more odvuikli,
Da bi vruga na bojištu tukli,
Sve se moći posvećuju sili.*

*Snaga nam je i otac i mati.
Snaga svemu i oblike daje.
Barikade snaga ne poznaje.*

*Ispred snage ne sme krvnik stati.
Snaga napred u pobeđu vodi.
Snaga jamči život u slobodi!*

Stanko O. Stanković

Javna vežba Sokolskog društva Zagreb III

Javna vežba Sokolskog društva Zagreb 3, koja je održana u ne-stupile su sve kategorije vežbača, gimnazije, uspela je iznad očekivanja u svakom pogledu. Nastupile su sve kategorije vežbača, preko 130 njih, pod vođstvom načelnika, brata Potočnjaka, i načelnice sestre Delić, te zajedno sa gledaocima, koji su ispunili sva mesta, odali počast drž. zastavi.

Muška deca su glatko odvežbala svoje tačke, a iza njih naraštajke, svoje slikovite igre, po motivima narodnih pesama. Vežbe na spravama pokazale su dobru spremu vežbača ovog društva. Naraštajci izveli su svoje teške i lepe tačke skladno a članovi i članice pokazali su dobro svoje komplicirane vežbe, koje će se do godine izvesti na sletu u Beogradu.

Ovom javnom vežbom završilo je društvo jedan dio proslave desetogodišnjice svoga opstanka i rada. U svom govoru starešina društva, brat Rišlavi naglasio je, da je za ovaj kratak period vremena društvo stalno napredovalo i svake godine priredilo javnu vežbu, bez obzira na prilike i teškoće. Čitav rad društva bio je upravljen na dobro otadžbine, a držeći se principa narodnog i državnog jedinstva, širilo je ono uvek ljubav prema čitavom narodu i svakom delu Jugoslavije. Uprkos progona koji su usledili u poslednje vreme društvo je udvostručilo rad i upravilo ga na to, da svoje članstvo spremi za odbranu slobode i nezavisnosti domovine.

Vežbi su prisustvovali predstavnici vojske, major g. Marković, od štaba divizije, predstavnik sokolske župe, brat dr. Gavrančić, te predstavnici ostalih zagrebačkih sokolskih društava. Toga dana je prvi put nastupila fanfara društva koju je, usprkos teških prilika, uspjelo osnovati. Mnoštvo svijeta pratilo je javnu vježbu sa interesom, od početka do kraja.

nuli natrag preko Cerovca i Tušilović i onda se tek vraćali u Karlovac. Izlet je ostavio najlepše utiske.

Sokolsko društvo Karlovac je u mjesecu maju održalo slijedeće priredbe: 12-V smotru naraštajaca i članstva, istoga dana izlet u okolici Karlovca, 18-V izlet u Dugu Resu i utakmice u odbojci. 27-V počeo je tečaj za bolničarke. Govora pred vrstom bila su 3 i prosečno na satu vežbalo je 221 pripadnika.

Sav rad u maju bio je skoncentrisan na pripreme za smotru i javnu vežbu dece i naraštaja, koja je održana 2-VI. Utakmice u odbojci svršile su se pobjedom Karlovcana. Bolničarski tečaj pohađala 55 članica i nečlanica.

Osamdesetgodišnjica Dr. Lazara Cara

U sredu, 3 jula, navršice 80 godina plodnog nacionalnog rada, prof. Dr. Lazar Car, jedan od najuglednijih i najneumornijih pionira sokolstva u našoj zemlji.

Dr. Lazar Car se rodio u Svetom Ivanu Zelini, u Hrvatskoj, od oca koji je bio poznati ilirski rodoljub. Još od mladih dana privukle su ga prirodne nauke, tako da je već u 21 godini, sa odličnim uspehom, položio doktorat filozofije. G. 1888 došao je na zagrebački univerzitet kao docent za zoologiju, ali je bio od bana Kuena prognan, zato što je glasao za opoziciju. Medutim je g. 1906 postao ipak vanredni, a docnije i redovni profesor, stekavši ogromnih zasluga za prirodne nauke. Početkom rata bio je zatvoren zbog svojih simpatija za Srbiju, te zbog svog jugoslovenskog i slovenskog osećanja. Pošto je kod njega nađena slika Kralja Petra, trebao je da bude teško osuđen, ali ga prijatelji, proglašivši ga ludim, spasoše od teške kazne. Posle oslobođenja je ponovo reaktiviran i g. 1927 je penzionisan, kao redovan profesor i vrlo ugledan naučnik.

Kao sin stare rodoljubive porodice, Dr. Lazar Car se već u mladosti zagrejao slobodarskim, nacionalnim pokretom i postao najoduševljeniji zagovornik jedinstva Južnih Slovena. Još kao student podržavao je najživlje veze sa kolegama Srbima, Bugarima, Česima, Rusima, Poljacima itd. I možda nema čoveka kod nas, koji ima tako raširenih ličnih veza po čitavom slovenstvu, kao što ih ima Dr. Car. Vrativši se sa studija, upisao se odmah u zagrebački „Hrvatski Soko“, pa je od tada čitav njegov život nerazdruživo vezan za sokolstvo. G. 1892 izabran je za tajnika zagrebačkog Sokola, gde je uložio sve sile, da dode do osnivanja Hrvatskog sokolskog saveza, g. 1904 što je u glavnom bilo Carevo delo. — G. 1907 je Dr. Lazar Car izabran i za starešinu Hrvatskog sokolskog saveza, te za podstarešinu Sveslovenskog sokolskog saveza. Kada su, god. 1910, hrvatski Sokoli polazili na slet u Sofi-

ju, vlasti su tražile od Cara, da se ne zaustave u Beogradu, ali se Dr. Car nije tome pokorio, već je u Beogradu uzeo najživljeg učešća u srdačnim manifestacijama srpsko - hrvatskog bratstva. Dr. Lazar Car, koji se već g. 1906 i 1908, dva puta kandidirao kod izbora u Slunju, kao pristalica Hrvatsko - srpske koalicije, je živo radio na tome, da dode do osnivanja Jugoslovenskog sokolskog saveza, pa je u tom cilju, još g. 1914, savzao pretstavničke srpskog, hrvatskog i slovenačkog sokolstva. Do zajedničkih manifestacija trebalo je da dode u Ljubljani, ali je slet bio zabranjen.

Posle rata se Dr. Car posvetio i dalje svom snagom sokolskom radu. Na njegov predlog su se, 16 januara 1919, ujedinihla sva dotadašnja srpska, hrvatska i slovenačka sokolska društva u Jugoslaviji, u jedan jedinstveni Jugoslovenski sokolski savez. Medutim se, prilikom osnivanja Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, g. 1929, nije složio sa načinom, kojim je zakon o Sokolu proveden, pa se povukao, ostajući i nadalje Soko u duši i srcu, veran jugoslovenskim i slovenskim idealima, te ideji slobodarsstva, napretka i čovečnosti, koju je, kao dobar Soko, čitavog života gajio.

Sokolstvo u Jugoslaviji duguje mnogo Dr. Lazaru Caru. U hrvatskom sokolstvu, pre rata, on je bio najaktivniji činilac i najživlje radio na tome, da hrvatsko sokolstvo povede slobodarskim i naprednim putevima, u jugoslovenskom duhu i u bratskoj saradnji sa srpskim i slovenačkim sokolima. Velik i oduševljeni Sloven, Dr. Lazar Car je bio i ostao dobar Hrvat i dobar Jugosloven, kao što su to Sokoli uvek bili, pa je jednakom ljubavlju obuhvatao svu svoju sokolsku, srpsku i slovenačku braću. Zato jugoslovensko sokolstvo, prilikom njegovog jubileja, odaje najdublju poštu jednom od najuglednijih svojih pionira, Dr. Lazaru Caru, želeći mu dug život i sretno stare dane!

ŠTAMPA O SOKOLSTVU

„Sokolska volja“, koja izlazi u Ljubljani, piše u broju od 14 juna na uvodnom mestu, da sokolstvo, u današnjem trenutku, u svoje redove poziva sve državljane Jugoslavije, koji istinski narodno osećaju, pa takode i one, koji do sada nisu bili prijatelji sokolstva. List kaže:

„Neka ih to ništa ne smeta, jer danas nije vreme da debatiramo o kulturnim gledištima ili političkim uverenjima; već da svi kao jedan čovek i kao neprobojna celina ostanemo na braniku domovine i narodne slobode, koja treba da nam bude najviši ideal. Svatko ko nam dode, dobro je došao, i biće, kao brat među braćom, iskreno primljen!“

„Jugoslovenski glas“, koji izlazi u Beogradu, objavljuje članak, „Sokolstvo u odbrani otadžbine“, u kome kaže, između ostalog:

„Ova sokolska spremnost i volja za požrtvovanjem za dobro celine, znak je, da nije prekinut kontinuitet između predratnog i sadašnjeg sokolstva. Ove manifestacije su najbolja potvrda, da je duh ostao isti, da je sadanje sokolstvo nasledilo duh predratnog sokolstva, da je ostalo verno tradiciji njegovoj.“

Veličina i zamašaj ove sokolske akcije još jače odskače u ovom haotičnom, bezidejnom vremenu, kada se ima u vidu, da se u sokolskim redovima nalaze sve mla-

di ljudi, omladina rođena, vaspitana odrasla u slobodnoj i nezavisnoj Jugoslaviji, predvođena starijom braćom, živim primerima herojstva, nesebičnosti i samopožrtvovanja za dobro Kralja i Otadžbine.

Sokolstvo je još jednom dokazalo, da je i svojim radom i svojim ideologijom, jedino u stanju, da oko sebe okupi sve zdrave narodne snage, da ih svrsta u bojne falange i da ih predvodi u radu i borbama za bolju i srećniju budućnost našega naroda. Za to je dužnost svakog rodoljuba, svih nas bez razlike vere i plemena, da se svrstamo u sokolske redove, gde nas čekaju velike dužnosti!“

„Jugosloven“, koji izlazi u Velikoj Kikindi, piše o akciji sokolstva na selu, pa kaže:

„Interesovanje sokola za našo selo je vrlo vredno i pohvalno. To interesovanje je rezultat zdravog i objektivnog posmatranja. Ovako lepo započeti korisni rad na selu, trebalo bi što više bodriti i poticati! Sokoli bi trebali u svojim četama osnivati čitaonice, češće držati tečajeve prosvetne, nacionalne i praktičnih poljoprivrednih radova. Sokoli iz grada vredelo bi da češće, naročito u letnjim mesecima, otidu na selo, da se upoznaju sa njima i da i oni svojim doprinosom, sve jedno kakav on bio, urade, nešto za opšte podizanje naroda.“

ПОСЛЕ ПРОЦЕСА У ЗАГРЕБУ

М. Шуфлај као „идеолог“ и као „карактер“

Без обзира ко је убијени, убица треба да сноси казну, поготово ако је убиство изведено заплотњачки. Зато је неопростиво што се већ раније није осветлила афера са смру проф. Милана Шуфлаја; једнако као што је неопростиво, — и то ће се несумњиво такође једном осветити, — што нису до краја осветљена, исто тако заплотњачка убиства Др. Ленца, Ивана Радића, И. Бркића и толиких других, без обзира ко су и какви су (не мислећи тиме да кажемо, да на другој страни није било и других жртава сем Шуфлаја). Шуфлајево уморство је било фатално и из националних разлога, јер је мало што, као смрт тог човека, послужило разорним елементима, да нападају Србију и југословенство, и да од човека, чији рад није био стекао ни стотинак симпатизера код Хрвата, најједном направити мученика, чије су разорне мисли добиле тако заразну привлачност.

Ма да се о Шуфлају зна и говори много тога, ми ћемо се задовољити са оним што смо надали у загребачкој „Новој ријечи“, дакле у листу, који заступа данашњи курс у Бановини Хрватској, а из пера г. В. Вилдера, који не крије да је био лични пријатељ поч. Шуфлаја и друг из гимназије. Па ипак се и из тог написа види, да је поч. Шуфлај своју политичку каријеру почео као Мађарин; да је у мађарским листовима доказивао, да су неке листине Краља Звонимира, којим су се Хрвати толико поносили, фалсификати; да је због тога од мађарске владе био наметнут као професор на загребачком универзитету, против воље хрватске јавности и хрватских професора; да је то изазвало читав револт у Хрватској, тако да је читав омладински загребачки универзитет провела бојкот против Шуфлаја итд. Шуфлаја је, према писању самог Будаковог „Хрв. народа“, целокупна тадашња омладинска хрватског свеучилишта називала „издајницом, туђином и мађарском“; а г. Вилдер, у поменутом напису каже: „Ако би се Шуфлај мерио мјерилом обичног странчарења, онда би од њега изишао и Рауховац и Пашићевац и франковац; а између ових главних станица, било је и више ситних“. Да и не говоримо о томе да по самој „Новој ријечи“ „Шуфлај у почетку није веровао у југословенску државну заједницу“, док се доцније врло приближио Пашићу итд. А зна се и то, да је Шуфлај био тај, који је у Београду прибавио средства, да Павлић и Перчећ почну издавати „Хрв. Право“, против Радића.

И сама истрага је изнела у том погледу занимљиве детаље, — а да нам се не приговори не-објективност, — наводимо их према извештају „Хрв. страже“, која је највише склона поч. Шуфлају.

Нарочито је занимљив исказ Др. Манка Гаљарди, човека чија је прошлост и сувише позната, да би било потребно дуго се задржавати на њој; утолико мање што ни он сам не покушава да је порекне. Франковац и Аустријанац од рођења, он признаје сам, да је био шпацион војник и цивилних власти, једна од наомрзнутих личности националног Загреба, пре рата и за време рата; за кога се на процесу рекло, да је, заједно са Јанком Бедковићем, копао очи на сликама Франца Јозефа, да може због тога оптужити на-

ционалне Србе и Хрвате. Гаљарди се после слома Аустрије није усудио ни да дође у Загреб, већ је и даље роварно у Бечу, да се онда најједном појави у Београду, као сарадник ондашњег „Балкана“, заговарајући сарадњу са франковцима, а против Радића итд. Тај, и такав Гаљарди, који не пориче да је био конфидент Бедковића, вели, да је са Шуфлајем био пријатељ из младих дана; а и из осталих исказа се види, да су се стално састајали у кафани, у најразноликијем друштву франковаца, великог Срба, полицијских доушника итд. Јасно је, дакле, да се Шуфлај није осећао лоше у том друштву, ма да је Гаљарди тврдио о њему, да је „цинички и шупф“, зато што је изразио жаљење за смрт поч. Шлегла, ма да су то убиство, као што каже Гаљарди, организовала хрватска националистичка удружења, у којима је Шуфлај водио главну реч. А Гаљарди је испричао и то, да је Анте Павелић пребегао у иностранство, према договору са њиме и са Шуфлајем.

Док је илр. „Хрв. стража“, и за време трајања процеса, водила кампању, да утиче на савест судија (што је и по закону недозвољено), ми смо се устручавали да, пре осуде, пишемо о свему томе, хтејући да одвојимо потпуно ствар оптужених, од ствари Милана Шуфлаја. То утолико пре, што је процес био рекламиран више као политички, него ли као криминалан, па се наговештало, да ће се открити и крупнији кривци; али више од свега хтело се извући капитал за идеологију Милана Шуфлаја и за убацивање њеног острвог духа у хрватску омладину!

По признању саме „Хрватске страже“, процес у оном првом „није открио никакве сензације“, што је прилично чудновато, када се знаде, да су у Бановини Хрватској моћни кругови, који су годинама окривљивали све у сва, због Шуфлајевог уморства; па је најједном завршетак процеса протекло мукло, и без открића и без коментара! Да се није коначно ипак увидело, да је, против „моралних“ квалитета као што су Цвергер, Бедковић и слични, и сувише смионо подвлачити „моралне“ квалитете крунског сведока, Витомира Масла, који је толико пута мењао исказе и убеђења; па затим Гаљарди, Римаја итд.

Међутим је, за онај други циљ, „Хрватска стража“, у највећем жеку процеса, објавила на уводном месту и масним словима, неколико основних мисли Милана Шуфлаја, као „идеолога хрватског народног отпора“; а у којима се налази и ово:

„На рубу Балкана, на граници Запада и Истока, католичанства и православља, европске културе и барбарства, име хрватско, крв хрватска не значи само нацију! Хрватска крв ту значи цивилизацију.“

„У Душановом царству, у којем се данас налази, Хрватска странка права види нешто, што је горе и од саме смрти, види балканизацију хрватског народа.“

„Западњачки, католички Хрвати немају што да траже на православном Балкану. То је данас домена Срба, који су зато, кроз дуги низ нараштаја, потпуно адаптирани. Па да се и поломи Душаново царство и створе федерације, то

би била чисто балканска креација. У њој Хрвати изгубили би оно, што је у њима најбоље, по мишљењу Странке Права и оно, што је у њима најбоље по мишљењу Ранићеву. Изгубили би смисао за западну цивилизацију и за — човјечност.“

Говорити јасније од овога, не може се! Несамо што „Душаново царство“, под којим Шуфлај подразумева централистичку Југославију, треба да значи „горе од смрти“ за Хрвате, већ то вреди и за оно што имамо данас, за Бановину Хрватску, па чак и за федеративну заједницу Јужних Словена! Све то за Шуфлаја значи „губитак човјечности“ и смрт; што нам каже, да се његова идеологија (а са тиме се прећутно слаже и „Хрватска стража“; и тај протудржавни цитат цензура је пустила!) одлучно противи било каквој југословенској државној заједници, па да је читав процес због његовог убиства, са стране извесних кругова, био схваћен, не као казна за кривце, већ као апологија и агитација за политичке идеје Милана Шуфлаја.

Расправљати о било чијем моралу и човјечности, са човеком, који је био и мађарин, и рауховац и пашићевац и франковац; који је најинтимније пријатељевао са Манком Гаљарди, и који се, наметнут од противника свог народа, није устручавао да преузме катедру, због које га је читав хрватска омладинска оптуживала, да је издајник, — није потребно. Једнако као што није потребно одбијати узурпацију Радићевог имена, када се зна, колико је човјечности Радић налазио баш у нашем, балканском словенству, у традицијама Косова итд. Али једно је ипак потребно, а то је, да се бар сада, након пресуде, расчисти однос хрватске јавности и њених претставника, према идеологији и према моралном лицу Милана Шуфлаја! Јер процес су водили хрватски судови, без ичијег утицаја (сем утицаја штампе противне оптуженима!), а суд још увек има могућност да тражи и остале кривце. За уморство је, дакле, добијена задовољштина, — па зашто да правда не буде задовољена и на другој страни, заједно са објективном истином и националним моралом?... А та објективна истина тражи, да се Милан Шуфлај престане већ једном приказивати оним што није био, у циљу да се тиме даде подршка једној крајње деструктивној, протухрватској и протудржавној мисли, и једном крајње циничном менталитету! Јер, зар има што страшније за хрватску омладину, него да јој се, као узор, поставља човек, у коме су њени некадашњи другови видели туђинског агента, и који се цинички кретао у друштву плаћених шпијуна?... И зар ико у Бановини Хрватској, који искрено жели да се споразум продуби, може било у чему да истиче човека, који југословенску државну заједницу, па ни у каквој форми, па ни у федеративној, — док је на против читаву своју младост провео заговарајући подложност Хрватске према Пешти?

Процес Цвергера је дакле завршен, па морал тражи да се сада проведе и процес Милана Шуфлаја. И да се утврди — да, и поред његових научних одлика, он ни као карактер, ни као идеолог не може да буде учитељ хрватске омладине!

Успostava дипломатских односа између Југославије и Совјетске Русије

Nakon trgovačkog sporazuma, sklopljenog između Jugoslavije i Sovjetske Rusije, o čemu je „Sokolski glasnik“ već pisao, moglo se očekivati, da će biti uredeni i normalni diplomatski odnosi između djevu zemalja, pa je do toga konačno i došlo. Zvanično se javlja, sa jugoslovenske i sa sovjetske strane, da je jugoslovenska vlada dala pristanak za imenovanje g. Viktora A. Plotnikova za sovjetskog poslanika u Beogradu, te da je sovjetska vlada isto tako dala pristanak za imenovanje g. Dr. Milana Gavrilovića za jugoslovenskog poslanika u Moskvi.

G. Dr. Milan Gavrilović je već ranije bio zaposlen u diplomatskoj službi, kao sekretar poslanstva u Londonu, otpravnik poslova u Atini, sekretar g. Nikole Pašića, šef političkog odeljenja u Ministarstvu spoljnih poslova, te savetnik poslanstva u Berlinu i Rimu. G. 1924 napustio je diplomatsku službu i posvetio se novinarstvu i politici, kao redaktor „Politike“ i kao jedan od osnivača Zemljoradničke stranke, čiji pretседnik je postao, после smrti Jovana M. Jovanovića.

Novi sovjetski poslanik u Beogradu, g. V. Plotnikov, bio je na službi u Ministarstvu spoljnih poslova u Moskvi; zatim savetnik poslanstva u Budimpešti i poslanik u Norveškoj.

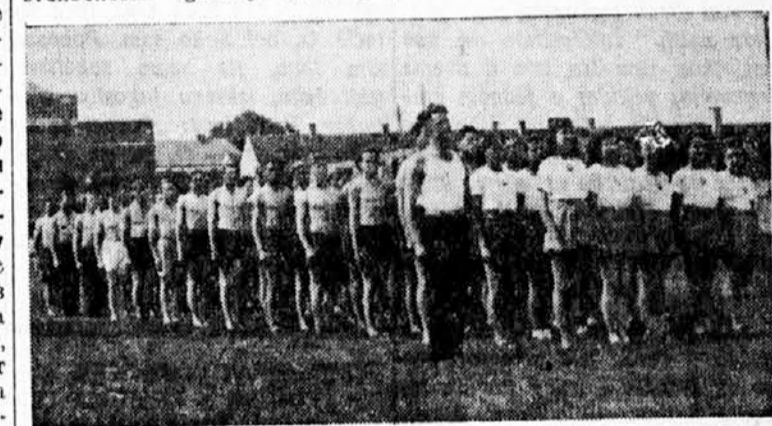
Prema nekim vestima, trebalo bi g. Gavrilović da otputuje u

Moskvu već 3 jula, a otprilike istih dana očekuje se i dolazak g. Plotnikova u Beograd. Govori se, da će već pre toga stići šef trgovačke delegacije Sovjetske Rusije i neki drugi činovnici poslanstva.

Čitava svetska štampa poklanja naročitu pažnju uspostavljanju diplomatskih odnosa između Beograda i Moskve i pridaje tom događaju naročitu važnost, za konsolidaciju prilika na jugoistoku Evrope i za mir na Balkanu. Bugarska štampa veli, da će taj događaj dovesti do toga, da se spoljno politički položaj Jugoslavije još više učvrsti. Pošto nema elemenata za razmimoilaženje između Rusije i Jugoslavije, bugarska štampa je уверена, da će odnosi između dve zemlje biti vrlo prijateljski. Turska štampa podvlači, da je ovim događajem odstranjena i poslednja prepreka za organizovanje mira na Balkanu, a slična mišljenja mogu se naći i u komentarima nemačke štampe, jednako kao i u onima engleskih listova. Naša štampa pozdravlja također uspostavljanje diplomatskih odnosa između Jugoslavije i Rusije, i veruje, da će to dovesti do prijateljske saradnje između obe zemlje, na održanju mira i na uzajamnosti privrednih interesa, ističući pri tom i staru krvnu vezu između velikog slovenskog naroda na severu, i Jugoslovana.

Takmičenja sokolske župe Varaždin

Održana su 16 juna, na ljetnom vježbalištu Sokolskog društva Čakovec takmičenja, koja su se ove godine izvršila u duhu odbranbenosti: gađanje sa i bez

Medu vrstama muškog naraštaja, kao prva se plasirala vrsta Čakovec, a druga Varaždin. Kao pojedinac prvi je Istvanović Ferdo, a drugi Novak Viktor (oba iz Čakovca). Čakovečke naraštajke su također prve, a varaždinske druge. Kao pojedinke su: Rajčić Nedeljka prva (Varaždin), a Majhen Štefica druga (Čakovec). Od članova četa, prva je vrsta iz Nedelišća, a druga iz Šenkovca. Pojedinačno prvi je Fabeta

maske, trčanje u bojnoj opremi, bacanje granate i dr.

Od društva prvo mjesto je osvojila vrsta članova sokolskog društva Čakovec, i druga vrsta društva Varaždin. Prvak župe je brat Krnouf Emil, a drugi Antonović Franjo (oba iz Čakovca).

Josip, a drugi Medlobi Stjepan (oba iz Šenkovca). Četni naraštaj se također takmičio. Kao vrlo dobri su se pokazali naraštajci iz Šenkovca, koji su odnijeli prvenstvo, a drugi su iz čete Vratišinec. Prvi pojedinac je Horvat Josip (Nedelišće), a drugi Vurušić Josip (Šakovec).

Zapaženo je da je s velikim interesom praćeno takmičenje sokolskih četa.

IZ SOKOLSKE ŽUPE OSIJEK

Na sednici od 22 juna izvršilo je načelstvo župe Osijek novu podjelu sokolskih okružja, i to:

Okružje Beli Manastir: društva: Beli Manastir, Br. Vrh-Šećerana, Kneževo, Darda, Kneževi Vinogradi, čete: Batina, Jagodnjak i Branjina.

Okružje Osijek — gornji grad: društva: Osijek-Matica, Podravska Slatina, Đurdenovac, čete: Čepin, Voćin, Čeralije i Gornji Miholjac.

Okružje Osijek — donji grad: društva: Osijek donji grad, Valpovo i Belišće, čete: Belo Brdo, Tenje, Semelji.

Okružje Borovo: društva: Borovo, Vukovar, Dalj, čete: Opa-

tovac, Lovas, Petrovci i Borovo selo.

Okružje Vinkovci-Brod: društva: Vinkovci, Slav. Brod, Bos. Brod, Slav. Požega, Županja, čete: Liješće, Markušica, Gaboš.

Okružna načelstva sastavljena su ovako:

Beli Manastir: br. Slijepčević Branimir, Kovačević Vasko i s. Savadinović Kovinka. — Borovo: br. Hodovski Vlado i s. Hodovski Liza. — Osijek gornji grad: br. Petelin Albin, Kosanović Ivan i s. Šeper Katica. — Osijek donji grad: br. Šafar Jardo, Ilakovac Ante i s. Bačuvčik Anda. — Vinkovci-Brod: br. Stražnicki Mladen, Bučkalović Marin i s. Kike-rec Ivka.

СЕЛО И НАРОДНО ВАСПИТАЊЕ

Сви они који живе на селу знају врло добро, како село мисли и како оно гледа на прилике које данас владају. Читајући новине наш сеоски живаљ сазнаје за рат који бесни у већем делу Европе. Исто тако сазнаје о препирци и полемици која се води око поделе заједничке имовине. Грлати кортеши и политичка одојчад још и више драже и изазивају. „Не дајмо наше“; „то је наша груда, хоће да нас отуђе, да нам бришу наше име...!“. То су гласови који оваквим радом руше оно, што је тешком муком стечено. Колико су они допринели за ово што имамо? Мало, или ни мало! Они који су дали све од себе, гледају другачије на ствари.

Ми Соколи не можемо бити индиферентни према свему томе. Сваки Соко мора да зна, и то са дубоким убеђењем, да је то зло, које нам се свети, данас плв сува. Може се данас правити питање, ко смо ми, што је чије. То је једном за свагда скинуто са дневног реда. Наш је народ победом правде стекао своју заједничку државу, у којој свако има иста права и исте дужности. Кроз душе свих нас мора да провејава једна једина мисао, заједничке државе и одбране. Ко тако не мисли, штеточина је према својој рођеној земљи, јер сваки други пут, којим се жели поћи, води

у бездан, провалију, из које се тешко може изаћи.

Наш рад на селу мора бити народно-одбрамбени рад. Ми морамо међу своје припаднике ширити, и у њихове душе усађивати, мисао да смо ми један народ, исто онако као што су Ђорђе и Никола деца једних родитеља, само са два имена. Свако има право на живот у сваком месту, јер је ово земља Југословена. Ми смо увек проповедали слогу и јединство, и данас морамо то још и више чинити, како би очували душу нашег сељака, да се у њу не увуче ништа што није наше заједничко. Кад будемо тако чинили, онда ће наш народ бити одбрањен од свих нартаја, ма од куда они долазили. Национално свесно село, васпитавано у соколском духу, моћи ће гордо да гледа у будућност.

Посао није лак, а нарочито не данас. Али то нас не сме да колеба. Кад год чујемо да је ма од кога дирнуто у заједничке светиње, морамо бити ту да их одбрањемо. Не сме бити оних око нас, који ће говорити да смо ми народ без ичега заједничког. Требаће нам много времена, много труда, јер је велико дело које смо узели себи у задатак. Али онда ћемо бити јаки, силни и моћни! Онда, — „наше племе изгинути неће.“

Правдољуб Петровачки

SOKOLSKI OSEĆAJ...

Da Vam pričam, braćo i sestre! Bilo je to u svetskom ratu. Pohadao sam školu u jednom prkošljivoj gradici na bregu, sa koga se vidi divna panorama biser krajeva naših. Interesiralo me kao seljačkog sina šta ima u dvema ormanima velikim u jednom razredu, i zašto pečat na njima, sa C. Kr. Jedan mi drug to razjasni i reče da su u tim ormanima knjige pisane ćirilicom, da ih mi dajete ne smemo čitati, da moraju biti pod pečatom (carsko kraljevskim).

Kad je posle nekog vremena došao u zavod nov profesor, seo je za katedru i ispod kaputa izvadio knjigu. Bile su to pesme Zmaj Jove. Čitao je, a ja sam gutao svaki stih, samo sam vidio da je pisano ćirilicom! Zamolio sam da mi tu knjigu otstupi, i ja sam u praznicima kraj vinograda, pod jednim brestom, čitao te pesme, gutao ih, učio napamet i proživljavao duboke jugoslovenske osećaje! Proživio ih u srcu, u duši! Tako, dakle, nama se kriju te knjige, pisane ćirilicom! A zašto, kad se u njima tako lepo govori slatkim našim materinim jezikom?...

Prolazile godine. Bio je Prvi decembar. Posle akademije vraćam se kući i neko mi zapreti da će mi skinuti odoru sokolsku silom. „Dodji, skidaj — zalutali brate, pokušaj je skidati!“ Osetio sam lavlju ljubav prema crvenoj koplju!

Šta da mislim o zalutalom bratu? Zar da ga mrzim? Zar da ga prezirem? Zar nije lepše reći: „Oprostite im, Bože, ne znaju šta rade?“... Zar ću se i za čas pokolebati u proživljenom, osjećajnom jugoslovenstvu, koje naša Organizacija tako divno ispoveda? Zar se to može dekretima, premeštanjima, otpuštanjima ugušiti? O, ne! To je stvar srca! To je zar-

ki plamen ljubavi, koja ne gasne. Ljubavi, za koje su svi dekreti i premeštaji, upereni protiv tog osećanja, krp papira! Bože, zar mislite da hoću sebe time istaći? O, ne! Soko sam. Ponosan sam time, jer samo sokolstvo gaji čistu, iskrenu jugoslovensku ljubav. Dode brat: „Povuci se za neko vreme!“ — O, ne, ne mogu, Soko sam! Jugoslovenstvo je uvreženo duboko u srcu i ono se iščupati neda ničim, ali najmanje silom i pretnjama!

M.

РЕЗОЛУЦИЈА СОКОЛСКЕ ЖУПЕ СКОПЉЕ У ВЕЗИ СА ОДБРАМБЕНИМ РАДОМ

На својој седници од 19 јуна, пленум Управе соколске жупе Скопље у присуству свих старешина друштава, расмотрио је стање соколства на Југу наше земље и донео потребне закључке, у вези са претстојећим задацима на одбрамбеној приправности. Том приликом је пленум, по положеној заклетви функционера и старешина друштва о извршавању постављених задатака, донео следећу резолуцију:

„На ванредном састанку Управе жупе и старешина соколских друштва Соколске жупе Скопље, одржаном у Скопљу, 19 јуна, претресен је досадашњи рад соколства на Југу, на пошто је једногласно утврђено, да је целокупно соколство ове жупе, као и у целој Југославији, у овим веома значајним тренуцима спремно на све напоре и жртве за добро и слободу народа и отаџбине, одређене су смернице за даљи рад, а нарочито с обзиром на садање задатке и потребе државне одбране.

На овом састанку се посебно расправљало питање да се соколска мисао и организација рашире и оснаже у свим деловима нашега родољубивог Југа, а на понос Његовог Величанства Краља Петра II и срећу отаџбине.“

Grdne izmišljotine protiv sokolstva

Iz poznate frankofurtimaške kuhinje, koja je stari neprijatelj sokolstva i jugoslovenstva, bačene su bile prošlih dana u našu javnost glasine, o nekom tobožnjem krvavom incidentu u Šibeniku, koga da je skrivilo i provociralo tamošnje sokolstvo. Što je najgore, tim lažnim glasinama su se poslužili i izvesni politički predstavnici, da kod merodavnih faktora u Beogradu ocrne sokolstvo, kušajući da time postignu svoje ciljeve, koji idu za ometanjem sokolskog rada.

Utvrđilo se, međutim, kao i do sada, da su sve te glasine bile IZ OSNOVA IZMIŠLJENE, te da ni u Šibeniku, ni igde u Banovini Hrvatskoj, ni najmanjeg incidenta nije bilo, koji bi bio u vezi sa sokolstvom. Kada smo se, telefonskim i pismenim putem obratili u Šibenik, da doznamo šta se to desilo, ljudi su se snebivali od čuda, jer niko živ u Šibeniku ne zna, ni o čem drugom što je u vezi sa sokolstvom, sem za njegov rodoljubivi, narodno - odbrambeni rad, koji nailazi na simpatije sve trezvene javnosti, bez obzira na političku pripadnost.

Zalosno je zaista, da u današnjim vremenima, kada bi odgovorni političari trebali da dadu primer sloge i trpeljivosti, između svih udruženja i svih građana u našoj zemlji, mogu da se šire ovakve neukusne izmišljotine i da se njima kuša operisati čak i na zvaničnim mestima.

Značajna vežba sokola u Virovitici

Sokolsko društvo Virovitica priredilo je 22 juna noćnu javnu vježbu. Zahvaljujući savjesnom i požrtvovanom radu društvenih funkcionera, uspjeh je bio iznad svakog očekivanja.

U programu su sudjelovale sve kategorije, koje su izvele sve tačke bez i jedne pogreške. Osim tehničke strane, bilo je izvedeno nekoliko deklamacija i jedan govor, tako da su prosvetna i tehnička strana bile skladno povezane.

Posebno želimo istaknuti da je bilo prisutno i nekoliko članova „Hrvatskoga Junaka“, kako za vreme programa tako i za vreme zabave, koji su se zajedno s nama veselili i njihovo prisustvo svakako nas je radovalo, a nadamo se da će i oni biti zadovoljni sa našim gostoprimstvom. Od strane vlasti naročito je zapažena prisutnost g. sreskoga načelnika i komandanta mjesta.

Ako se uzme u obzir da radimo u čisto hrvatskoj sredini, ovaj uspeh ima se pripisati našoj upravi i našem članstvu, koje nije propustilo ni jedan moment, da sokolstvo održi na punoj visini.

Naročito treba istaknuti u govoru br. starešine apel, koji je uputio svim članovima i svem građanstvu, da svim snagama složno i zajednički izgradujemo i branimo Banovinu Hrvatsku, jer samo tako možemo da sačuvamo moćnu i slobodnu Jugoslaviju.

Ovome uspjehu treba nadodati još i veliku akciju koju je poduzelo ovo društvo na polju narodno-odbrambenoga rada, o čijem ćemo djelovanju posebno izvještiti.

Od ostalih društava nastupilo je društvo Pakrac, sa 6 naraštajki, i društvo Miokovićevo, sa 5 naraštajaca.

K.

IZ SLOVENSKEG SVETA

JUGOSLOVENSKO-BUGARSKO BRATSTVO

U Novom Sadu je prošle nedelje svečano otvorena izložba bugarske knjige, kojom prilikom je došlo do srdačnih manifestacija jugoslovensko - bugarskog bratstva. Za ovu svečanost došla je naročita delegacija Jugoslovensko-bugarskog društva iz Sofije, sastavljena od nekoliko uglednih kulturnih radnika; a prisustvovali su i predstavnici bugarskog poslanstva, jedna grupa bugarskih studenata iz Beograda, te predstavnici Saveza jugoslovensko-bugarskih liga u Jugoslaviji, koji su tom prilikom održali i glavnu godišnju skupštinu Saveza. Goste su dočekali najugledniji predstavnici kulturnog života u Novom Sadu, a na otvorenju je uzeo učesća veliki broj publike. Održani su srdačni govori o jugoslovensko-bugarskom prijateljstvu, i o zajednici interesa dvaju bratskih naroda na Balkanu.

IZ ČEŠKO - MORAVSKOG PROTJEKTORATA

DNB javlja, da je vlada Češko-moravskog protektorata raspustila sva zemaljska predstavništva Češke i Moravske, te ukinula sve zemaljske odbore i komisije. Nakon tog sužavanja autonomije u Češko - moravskom protektoratu, funkcije raspuštenih predstavništava vršiče zemaljski predstavnici.

Zagrebačke „Novosti“ primaju iz Praga, da su 25 juna osvanule sve praške ulice ispisane sa dvostrukim natpisima, na nemačkom i češkom jeziku. Ujedno su mnoge ulice dobile nova imena, pa je n. pr. Pariška ulica prozvana Nürnberger Strasse, Ulica Maršala Focha prekrštena je u Svhw-

eriner Strasse, Francuska se ulica sada zove Bismarck Strasse, Londonska ulica naziva se Münchener Strasse, bivša Verdunska ulica sada je prozvana Strasse der Ostmark. Predviđa se preinačivanje uličnih imena i u ostalim gradovima Češke i Moravske.

POLJACI U FRANCUSKOJ I ENGLESKOJ

Predsednik poljske republike, g. Rafkijević, prešao je, nakon kapitulacije Francuske, u Englesku, i u Londonu je bio dočekan lično od Kralja Đorda. U Londonu je prešao i general Sikorski, predsednik poljske vlade, sa ostalim članovima, pa je dao preko radija izjavu, da Poljska nastavlja i dalje borbu na strani Engleske, verujući u svoju slobodu. General Sikorski je izjavio, da su se poljske čete u Francuskoj odlično borile, te da je jedan deo njih prešao u Švajcarsku, a drugi deo u Englesku, gde će nastaviti borbu.

ČEHOSLOVACI NA ZAPADU

Posle odluke francuske vlade, da zatraži mir, održao je predsednik Čehoslovačkog narodnog odbora u inozemstvu, i bivši prezident republike, Dr. Beneš, na londonskom radiu govor, u kome je kazao, da se mirom u Francuskoj „završava samo prva etapa rata i da to znači početak dugog niza događaja, koji će doneti velikih teškoća za protivnika“. Dr. Beneš je kazao, da „neće nikada ispustiti iz ruke zastavu čehoslovačke slobode, koju je primio iz ruku Masaryka“. Još uvek, međutim nema vesti o čehoslovačkim trupama, koje su se nalazile u Francuskoj; ali se zna da je deo njih prešao u Švajcarsku, dok je jedan deo prešao i u Englesku.

Гласови штампе

Београдска „Народна Одбрана“ објављује у прошлом броју чланак о Видовдану, у коме каже:

„Данашњи Видовдан сав је у знаку големих и трагичних трзаја цивилизованог човечанства и пустоши у којој царује смрт. У знаку ове опште пометености, он данас долази да нас опомене на себе, на своје основне принципе, на једно наше време и наше људе, који су преживљавали исте такве страхоте и пред њима су знали да се понесу као људе. Да и да нам каже да данас, као пре пет векова, важе исти они високи принципи, који су важни за наш први Видовдан. Да не клонемо духом и не замакнемо у таму, из које се не излази на светлост. Да будемо људи, као што су били наши пређи, и да чистим срцем и високом свешћу приступимо решавању свих питања која нам намеће данашњица.“

Зagrebački „Обзор“ пише о потреби да се у данашњим тренуцима све снаге сложе за одбрану и чување земље, па каже:

„Све оно што данас није везано са народним опстанком, све је то од релативне важности. Зато се потреби народног опстанка мора данас жртвовати све оно, што није с тиме скопчано, па макар то у другим временима можда и представљало вредност, за коју би било вредно борити се и трошити народну снагу. Данас је нужа народног опстанка врховни закон, а на то се мора гледати кроз круту збиљу садашњице и

према њој одредити своје држање и свој рад.

„Никаква жртва, никакав напор не ће бити превелик, да се сачувамо, да на окупу дочекамо конач рата и да у ново доба Европе и свијета уђемо окупљени у једној државној јединици. Најтрагичнији удес, који би могао задесити хрватски народ, био би, да наше земље буду странце, да у ново доба Европе не уђемо окупљени у једној државној организацији. Зато данас нема веће нужности за било којег хрватског политичара као и за цео наш народ, него да сачувамо целовитост хрватских земаља и да раме уз раме са Србима и Словенцима чувамо Југославију, која свима трима њеним државно-правно-политичким компонентама осигурава народни опстанак.“

PREDNJAK TRAZI NAMEŠTENJE

PREDNJAK, dugogodišnji načelnik i tajnik društva, ostao je bez nameštenja posle deset godina, a bio je namešten kod Porjeske uprave u Banovini Hrvatskoj. U kancelarijski posao je verziran i dobar daktilograf. Poznaje sav društveni rad. Dobar muzičar sposoban da vodi sokolsku muziku.

Rado bi saradivao u društvu, koje bi mu moglo da nade mesto privatnog činovnika u nekom poduzeću, u opštini, ili bilo gde. Obratiti se glavnom sekretaru Saveza Sokola K. J.

ČITAJUĆI NOVINE...

Pošto je teorija o gotskom poretku Hrvata postala već i suviše otrcana, izvesni krugovi traže sad makar kakvo poreklo za Hrvate, samo da ih odvoje od slovenstva. Tako na pr. čitamo u „Zagrebačkom listu“, da je Isusovac (Jezuita), S. K. Sakač, u reviji „Život“, objavio raspravu o tome, da je najbliža krvna veza Hrvata ona, koja ih spaja sa Perzijancima, ili Irancima; da su hrvatska Krapina i biblijski Ararat u najbližem srodstvu; te da i naziv „Tuškanac“ i naziv „Zagreb“ nemaju nikakve veze sa dosadašnjim slovenskim tumačenjem „Vas za grabom“, već da potiču od perzijske reči „tuškan“ (zec) i iranske reči „zagrab“, koja znači slavulj. „Pošto je pak u Tuškancu, sve do pre sto godina, bilo mnogo zečeva, a na Kaptolu su, u svim lirskim pesmama „biljlsali slavulji“, to... itd.

Bilo je tako neki „filozof iz Brača“, koji je objašnjavao, da reč „postol“ dolazi od toga, što cipela dolazi pod stol, kada se sedi; a reč „podne“ od toga, što ie nebo okruglo kao dno od bačve, a sunce u podne dode baš „u podne“. A narod dodaje k tome, da dokon pop i jariče krsti...

Da se ne ponose, međutim, samo Hrvati takvim „dokonim povovima“, vinkovačka „Slavonija“ preko čitave prve strane objavljuje napis, sa ogromnim naslovom, da su „Srbi naselili Slavoniju i Vojvodinu devetnaest godina pre rođenja Bogorodice!“ I kao argument za tu tvrdnju, navodi pisanje poznatog preteče hrvatskog preporoda, Pavla Ritera Vitezovića, koji je svoju „istoriju“ sastavljao u vreme, kad historiografija, ni kod Hrvata ni kod Srba, nije još bila ni u povojima; i prema kome, — ne samo što su Srbi naselili Slavoniju devetnaest godina (tačno, ni dan više ili manje!) pre rođenja Bogorodice, — nego su i Srbi i Hrvati zajedno (a sa njima i ostali Sloveni!) bili gospodari više od polovine zemaljske kugle. Pa, dok su danas takve istorije, na srpskoj i hrvatskoj strani, već davno likvidirane, „Slavonija“ hoće još uvek da ih istakne kao „jevandjelje“, — samo zato da dokaže, da su se Hrvati u današnje svoje krajeve doselili čitavih 650 godina posle Srba! Pri tom i ne pomišlja, naravno, da time izlazi u susret frankovačkim teorijama, jer bi u tom slučaju Srbi i Hrvati mogli zaista teško da budu jedan narod...

Još jedan furtimaški korak su napravili današnji gospodari Štrosmajerove „Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti“ u Zagrebu, na svome putu, da potpuno izigraju misao i volju svoga osnivača. Pošto im nije uspelo da u nazivu akademije brišu jugoslovensko ime, to su na furtimaški način počeli da menjaju nazive tradicionalnih akademijinih izdanja, pa su poznati „Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena“, od koga su već izašle 32 knjige, pod tim naslovom, pretvorili u „Zbornik za život i običaje hrvatskog naroda“.

Time se Akademija odriče vodeće uloge u istraživanju života Južnih Slovena, ulazeći sve više u službu redakcije „Hrvatske straze“, koja je sva sretna zbog te promene. Upravljačima Akademije ostaje još samo to, da postanu

ministranti Dr. Šimraka; a možda čak i zvonari...

Zagrebačka, klerikalna „HRVATSKA STRAŽA“, objavljuje u vodni članak o uspostavljanju diplomatskih veza između Jugoslavije i Sovjetske Rusije, pa u tom članku kaže, između ostalog:

„Mi Hrvati ni od boljševika ni od Rusije bez obzira na njezin režim — ne čekamo ništa. Nikada nas Hrvate nije ogrijalo rusko sunce, iako dozvoljavamo, da Srbe i Bugare možda jest. Ali mi nismo ni Srbi ni Bugari, nego smo mi Hrvati s različitim položajem, s različitim susjedima, s različitim kulturom, s različitim vjerom. Mi smo narod mediteransko - podunavske geopolitičke orijentacije. Naši interesi, vjera i kultura su povezani uz Srednju i Zapadnu Evropu. Naši susjedi su vevlasti, kao što su Italija i Njemačka, a nisu Rusija i Turska kao — primjerice — u slučaju Bugarske. Naša kultura je zapadnjačka i vjera katolička. Naš položaj i svijesna odluka naših preda pokazali su nam puteve budućnosti i mi im moramo ostati vjerni, ako se želimo održati“.

„Slovenski delavec“ objavljuje zvanični izveštaj ljubljanskog biskupa, Dr. Rožmana, o zaključcima svećenstva ljubljanske biskupije. U tom izveštaju, biskup Dr. Rožman osuđuje rad „Jugoslovenskog kršćansko - socijalističkog stručnog saveza“, koji je bio osnovan od poč. Dr. Janeza Kreka, na čisto kršćanskom gledištu. Izveštaj tvrdi, da je ta organizacija, „došla pod uticaj marksističkih ideja“, pa se zbog toga isključuje iz katoličke zajednice.

Na to odgovara univerzitetski profesor, Dr. Andrej Gosar, poznati ideolog kršćanskog socijalizma, i protivnik komunizma, pa kaže da taj prigovor postavlja istinu naglavce i falsifikuje istorijske činjenice.

Nemačke škole u Jugoslaviji

Ministarstvo prosvete odobrilo je osnivanje potpune nemačke privatne gimnazije, sa pravom javnosti, u Novom Vrbasu, u Vojvodini. Nastavni jezik je nemački za sve predmete, osim za državni jezik, te za istoriju i geografiju Jugoslavije. Profesori moraju biti jugoslovenski državljani, nemačke ili jugoslovenske narodnosti. Gimnaziju će moći pohađati samo sinovi Nemaca, koji su državljani Jugoslavije, i onih Nemaca koji su stalno nastanjeni u Jugoslaviji. Upotrebljavaće se samo one knjige, koje odobri Ministarstvo prosvete u Beogradu.

Braći sokolima - pčelarima

Za izradu veštačkog saća ili kupovinu istog, obratiti se sokoljskoj župi Mostar.

U Savezu ima još kompleta „Prve jugoslovenske pčelarske dopisne škole“, koji se mogu dobiti po ceni koštanja 50.— din kompleta (svih 10 svezaka). Isto tako ima i šablona sa upustvima za izradu modernih košnica (Dadon-Blat) koji staju 16.— din.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Nakon zasebnih pregovora između Nemačke i Francuske s jedne strane, te Italije i Francuske s druge strane, sklopljeno je primirje između ratujućih strana na zapadu i obustavljena su neprijateljstva, pa su objavljeni i uslovi primirja. U uslovima se ne nalazi ništa o teritorijalnim promenama, iz čega se vidi, da će se o tome raspravljati tek prilikom konačnog sklapanja mira, po svoj prilici tek onda, kad rat bude završen između svih sila, koje učestvuju u njemu.

Međutim, prema uslovima primirja Nemačka privremeno okupira velik deo francuske teritorije, a naročito sve luke na Atlantskoj obali, u cilju što uspešnijeg vođenja rata protiv Engleske. U neokupiranom delu Francuske vršiče vlast francuska vlada, ali se ne zna još iz koje varoši. Prema uslovima, treba Francuska da preda Nemačkoj svu oružanu spremu, da razoruža i internira svu svoju ratnu flotu, koja će ostati pod nemačkom i italijanskom kontrolom; ali nemačka vlada izjavljuje svečano, da tu flotu neće upotrebiti za dalje vođenje rata, sem jedinica potrebnih za čišćenje mina i za vršenje stražarske službe. Francuska se vlada obvezuje da će u čitavom svom carstvu obustaviti vođenje rata protiv Nemačke i Italije, a sve one Francuze, koji se tome ne budu pokorili, da će smatrati odmetnicima. Nemački zarobljenici se puštaju, a francuski ostaju u ropstvu do konca rata. Troškove okupacije snosiće Francuska. Slični uslovi su prihvaćeni i u odno-

su na Italiju, pa prema njima Italija ima pravo, da iskoristi luku Džibuti; a pomorske baze u Tulonu, Bizerti i Ajačiju biće demilitarizovane. Sem toga, ne sme da radi niti jedna francuska radio stanica, sem onih koje su u okupiranoj zoni, i koje su u vlasti Nemačke.

Nakon sklopljenog primirja na zapadu, pažnja čitavog sveta je upućena na pripreme što ih vrše Nemačka i Italija u cilju da napadnu Englesku; kao i na držanje Engleske, koja preko svojih zvaničnih faktora i čitave svoje štampe izjavljuje, da će voditi rat do kraja i da preduzima najenergičnije mere za svoju odbranu. Sa nemačke i italijanske strane se govori o munjevitoj akciji protiv Engleske, koja bi trebala da se izvede već u najskorije vreme, sa ogromnim vazdušnim, pomorskim i kopnenim snagama, koje bi imale za cilj da se iskrcaju na britanskim ostrvima i da ih okupiraju; dok bi italijanske snage u Sredozemnom moru vršile napadaj na Gibraltar, Maltu i Suez. Ma koliko da su i operacije u Sredozemnom moru od velike važnosti, glavna je pažnja posvećena ipak akciji protiv Engleske, i opšte je uverenje, da će tom prilikom doći do golemih operacija, koje će tražiti velike napore, te da od ishoda tih operacija u ogromnoj meri zavisi daljnji otpor Velike Britanije. U Londonu se doduše izjavljuje, da je engleska vlada pripravna da pređe i u Kanadu, ili gde bilo, pa da nastavi rat;

zato što raspolaže ogromnom i nepobednom flotom i što će imati neprestano jače rezerve u avijaciji; ali je nesumnjivo da bi jedan odlučni nemački uspeh protiv britanskih ostrva, bio od golemog značenja za daljnje vođenje rata.

Za Englesku i za njenu daljnu akciju od velike je važnosti pitanje, da li će uspeti do kraja akcija francuskih emigranata, sa generalom De Golom na čelu, da francuske kolonije, zajedno sa ratnom flotom, nastave i dalje borbu na strani Engleske. Vesti koje stižu iz Sirije, Maroka i drugih francuskih kolonija, javljaju da su se tamošnji francuski komandanti izjavili za daljnu borbu, ali sve se to događalo pre definitivnog zaključenja primirja. Mnoge su vesti govorile i o tome, da je francuska ratna flota već prešla u britanske ratne luke, ali ni to nije još potvrđeno. U Londonu se organizovao, doduše, Francuski nacionalni odbor, ali još uvek se ne zna, ko mu stoji na čelu i kakve su njegove definitivne namere, ma da se javlja da je velik broj srancuskih državnika stigao u London. O svemu tome treba da se odluči skorih dana, utoliko pre što je francuska vlada obvezana, da odmah pozove svoje kolonije i svoju ratnu flotu, da postupe prema uslovima primirja. Dogodi li se tako, kako kažu uslovi primirja, ravnoteža na Sredozemnom moru bi bila uveliko poremećena, na korist Italije, jednako kao i u nekim kolonijama. Inače će se

Sokolske dopisne karte

Savez Sokola K. J. je izdao dve vrlo ukusne i upečatljive dopisne karte, od kojih jedna pretstavlja Sokola sa zastavom u ruci i sa pozivom „Budi Soko!“; a druga Sokola sa mačem, sa belim orlom

i sa zastavom, a sa strane su ispisane reči Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra: „Sokoli, od kolveke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji i jugoslovenskoj ideji. Njene su vaše mišice i vaša srca, i njene imaju da su sve radosti i ideali, vaše težnje i sva vaša pregnuća“

Dopisne karte izradene su u bojama, a treba da posluže sokoljskoj propagandi, i širenju narodno - odbrambenog

Najpotrebnija i najzanimljivija knjiga

Izšla je iz štampe odlična i za današnja vremena najpotrebnija knjiga, za svakog Sokola i Jugoslovena, koja se zove „BORBENA OBUKA U SOKOLSTVU“.

Knjigu je izdao Savez Sokola K. J., i ma da obuhvata 290 strana, cena joj je samih 5 dinara, što znači da pretstavlja nesumnjivo najjeftiniju knjigu, koja se danas nalazi na tržištu u Jugoslaviji. A ujedno najzanimljiviju i najpotrebniju!

Glavni saradnici ove knjige su artiljerijski pukovnik, Dimitrije S. Pavlović, referent za predvojničku obuku; i artiljerijski poručnik, Dragutin D. Valter.

Da se vidi, koliko je ta knjiga zanimljiva za svakoga ko se interesuje za odbranu zemlje, za današnji način vođenja rata, za odbranu od napada iz vazduha i od padobranaca, — dosta je navesti samo naslove njenih glavnih odeljaka, koji glase: Uputstva za izvođenje borbene obuke u sokolstvu; — Borba nožem; — Opis i upotreba ručnih bombi; — Pravila službe veze, telefonske službe i signalizacije; — Pravila utvrđivanja; — Pravila rušenja; — Pravila orijentacije sa čitanjem karata; — Borbena pojedinačna obuka i desetična obuka; — Uputstva za sastavljanje i rešavanje zadataka iz borbene obuke; — Odbrana od padobranaca i vazdušne pešadije; — Četačko ratovanje; — Prepreke protiv bornih kola i oklopnih automobila.

Knjiga se poručuje kod Saveza Sokola K. J., Beograd, Prestolonaslednikov trg, 34.

borba u kolonijama i u Sredozemnom moru razviti sa naročito intenzivnošću.

Povodom nove međunarodne situacije, koja je nastala separatnim mirom između Francuske i sila osovine, naročita se pažnja posvećuje držanju Severoameričke Unije i njenom stavu prema ratu u Evropi. Ispituje se ratna snaga velike američke države, a naročito njene mornarice, koja je, posle mornarice Velike Britanije, najveća na svetu. Prema poslednjim vestima, prezident Ruzvelt je izdejstvovao ogroman kredit za gradnju čitave nove flote, od preko stotinu lada, čime bi američka flota postala jača i od engleske. Cilj američkih upravljača je, da njihova flota postane toliko jaka, da i na Tihom i na Atlanskom okeanu bude kompletna, i da ne zavise jedna od druge. Međutim se u Severoameričkoj Uniji velika pažnja posvećuje i avijaciji, pošto su moderni bombarderi prilično opasni za mornaricu. Danas Amerika ima oko 3.000 aviona prve linije, ali proizvodnja u poslednje vreme toliko raste, da se već govori o izgradnji 50.000 aviona godišnje. Poznati tvorničar automobila, Ford je izjavio, da bi svoje fabrike mogao preudediti tako, da izbacuju 1.000 aviona dnevno. Politika severne Amerike ide danas zatim, da ujedini u jedan blok sve države američkog kontinenta, pa da sa njima skupa vodi zajedničku politiku prema Evropi i prema Aziji, bilo u miru, bilo da ude u rat. Pošto sve to zahteva vremena, i pošto se ove jeseni vrše pretsednički izbori u severnoj Americi, izgleda da će se za sada Amerika ograničiti na to, da pruža što jaču potporu Engleskoj, u avionima i ratnom materijalu uopšte, a da konačna odluka o njenom držanju može da padne tek početkom iduće zime. To utoliko pre, što ima američkih listova, koji tvrde, da Amerika još nije potpuno spremna za rat i da treba da pristupi intenzivnom radu, za usavršenje svoje narodne odbrane.

Izvesni ugledni američki listovi započeli su u poslednje vreme kampanju, u cilju da se Severoamerička Unija što više približi Sovjetskoj Rusiji, te da sklopi odbranbeni savez sa Sovjetima. Naročito se zalažu za taj savez novinari Pearson, u „New York Timesu“ i Allen, u „New York Herald“; a poslednjih dana se pridružio toj kampanji i list „Washington Post“. Svi ti listovi ističu, da se interesi Amerike i Rusije nigde ne križaju, te da bi obe države mogle uspešno istupiti zajedno.

Norveški ministar spoljnih poslova, Koht, je održao na londonskom radiu govor, u kome je kazao, da se u Norveškoj sada provodi akcija, poduprta od nemačkih okupacionih vlasti, da se svrgne sa prestola kralj Haakon i da se uvede nacional - socijalistički režim, ali da norveški narod ne deli to mišljenje. „Neue Züricher Zeitung“ javlja takođe iz Štokholma, da je major Kvisling započeo akciju za svrgnuće norveškog kralja i za uvođenje nacional - socijalističkog režima. Švajcarski list tvrdi, da su okupacione vlasti stavile do znanja, ako se to ne dogodi, da će norveška samostalnost biti potpuno ukinuta.

Spomenica Sokolskog društva Velika Kikinda

S proleća 191 god. sazvaio je u Vel. Kikindi Slavko Laković, učitelj oko trideset mladih ljudi s namerom da osnuje u mestu Sokolsko društvo. Trideset je godina od tada prošlo pa je razumljivo da se lteo proslaviti taj važni nacionalni jubilej koji nije važan samo za Vel. Kikindu, nego i za sav Banat, jer Kikinda je bila ona sokolska Matica koja je pomogla graditi sokolska gnezda i u mnogim drugim banatskim mestima, pa čak i u samoj Budimpešti bila je njezina filijala. Župski slet koji se trebao održati ove godine na Duhove u Kikindi u znaku tog jubileja, morao je biti odgođen ali je zato dalo društvo drugog vidnog izraza, da se ne zaboravi borba, da se ne zaboravi svetli sokolski rad pojedinaca kao i jedne cele generacije koja se dala predano u službu sokolske ideje.

Ovih je dana izišla iz štampe „Spomenica Sokolskog društva Vel. Kikinda“, koju je sastavio s puno ljubavi br. Stojan Jakšić, koji dobro poznaje rad Sokolskog društva Vel. Kikinda, jer sudeluje u njemu otkad društvo postoji, a bio mu je starešina čitavih dvanaest godina.

U Spomenici, koja sadrži 160 strana, sa 70 slika, piše br. Stojan Jakšić najpre o novom zamahu Vojvodine i pokretu Vase Stajića. Prvi deo posvećen je predratnome Sokolstvu, a drugi stradanju Sokolstva. Ova su dva dela najopširnija, „jer je to starije vreme, pa mogu izvesni podaci da se izgube“. Treći deo iznosi rad posle rata, zidanje sokolskog doma i dosadašnji rezultat Petrove Petoljetke. U spomenicima nailazimo i na zanimljiv podatak, da je već godinu dana pre osnivanja Sokolskog društva u Kikindi, počela akcija za osnivanje ženskog gimnastičkog društva, kao neku vrstu Sokola, g-da Danica Banić, učiteljica.

Pravi rad društva Kikinda otpočeo je tek septembra 1912 god. sa velikim oduševljenjem, a i odziv gradanstva bio je srdačan. Prva javna vežba bila je o Duhovima 1913 god., a druga na Vidov dan 1914 god. „Ova (druga) bi se s pravom mogla smatrati kao prvi župski slet u Banatu, jer su osim kikindskog društva bile i filijale iz Velikog Bečkereka (Petrovgrada), Turskog Bečjeja, Vranjeva, Karlova i Melenaca. Rad je bio prekinut ratom, a istovremeno počelo je i stradanje Sokola: tužbe, progoni, zatvori, internacije, upućivanja na front i šika-

niranje. Prvi starešina kikindskog sokolskog društva, br. Slavko Laković, i zamenik starešine br. Kosta Šević, bili su osuđeni svaki na dve godine i šest meseci robije; a prvi načelnik društva, br. Branko Roler, na tri godine robije.

„Ni pola godine nije proteklo od završetka svetskoga rata, a gotovo isti oni ljudi, koji su osnovali predratno društvo oživljavaju novo. Tu je i Slavko Laković, Svetozar Udicki, Mita Nikolić, Kamenko Brančić i nekolicina drugih predratnih funkcionera i radnika sokolskih. Prva skupština održana je 21 aprila 1919. Međutim su prve tri godine posle rata bile slabe u radu, a tek četvrte godine, a naročito u toku 1923, razvilo je društvo veću snagu; i od toga vremena može biti sa izvesnim kolebanjima, održalo je i razvijalo do danas“.

G. 1924 došlo je do prvoga župskoga sleta u Velikoj Kikindi, koji je u punoj meri uspeo. Priredena su još dva sleta, i to 1929 i 1933 god., a ovogodišnji jubilejni, morao se odgoditi. „Ne možemo međutim da, osim rada redovnih sokolskih radnika, ne istaknemo rad ljudi koji su na svima tima sletovima, a i inače pri javnim vežbama, primali na sebe veliki deo poslova građevinskog odbora, a to su bili braća Mita Nikolajević, Đura Laković i Mita Trifunac. Brat Stojan Jakšić iznosi u Spomenici takođe imena druge braće koja su svesrdno pregla na posao i potpomogla njega u radu, a to su braća Mita Nikolić, Milivoj Čirikov, Steva Bogosavljev, Milan Popović, dr. Petar Bojanić i drugi. Društvo je došlo do svog lepog i prostranog doma, koji je osvećen 1 decembra 1931 god. „Bio je to nesumnjiv uspeh i Sokoli su ga u dušama svojim i javno proslavili“.

Kad se rešavalo šta će društvo da uradi za Petrovu Petoljetku, došlo je do plemenite odluke da se tako zvana Stevančeva Bara isušiti, pošumi i načini na isušenom zemljištu vrt pristupačan celokupnom gradanstvu. Ako se uzme u obzir da je društvo preuzelo na sebe zadaću da pretvori u vrt osamnaest i po katastarskih

jutara Bara, onda se tek može shvatiti zamašnost pothvata. Na čelu tehničkog odbora stoji inženjer br. Mita Nikolajević, direktor vodne zadruga u mestu, a pretsednik finansiskog odbora jeste br. dr. Petar Bojanić, advokat. Do sada je utrošeno za isušivanje bare već oko 300.000 din. ali je zato uspeh požrtvovnog rada već uočljiv.

Danas stoji na čelu društva vredni i ambiciozni starešina br. dr. Petar Bojanić, koga potpomažu u radu marljivi pročelnici raznih sekcija, osobito pozorišne. Tehnički rad pak vodi br. Blagoje Strajnić sa s. Savić-Brašovan Biserkom, kojima pomaže veći broj dobro izvežbanih prednjaka i prednjačica.

Ne možemo se upuštati u detaljniji prikaz rada, jer postoji već štampana Spomenica, a ko se interesira za uspeh društva, neka je čita, jer to nije obična kronika, gde se samo redaju suvoparni događaji, nego je to prava sokolska knjiga, prožeta ljubavlju prema sokolstvu. Ova knjiga je udžbenik i uputa za sve sokolske radnike, pa je i zbog toga najtoplije preporučujemo.

Bratu Stojanu Jakšiću čestitam na njegovom iscrpnom radu i od srca mu se zahvaljujemo.

Ferdo Vigele.

Sadržina sokolskih listova

„SOKOLSKA VOLJA“

Glasiło sokolstva u Ljubljani. Dobili smo broj 176, sa vrlo zanimljivim sadržajem: Budimo pripravljeni. — Tedenski pregled; — Iz dravskoga sokolskega zbora; — Zlati jubilej Sokola Zagorje ob Savi; — Žena in sokolstvo; — Tratarjev Mirko, (M. K—t.); — Pismo iz Prage.

Na prodaju!

Kompletna glazba sa 26 instrumenata, sve u potpuno novom stanju. Može se dobiti uz jeftinu cenu.

Obratiti se na:

(Šifra: MUZIKA)

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, Beograd
Poštanski fah 342

КЛИШЕА

за једну
и вишебојну
шtamпу
израђује
циклографија

„АВАЛА“

БЕОГРАД, Јакшићева 10
Телефон 30-240

ЧУВАЈТЕ ВАШУ ИМОВИНУ

Набабите благовремено

Кухини трезор
за узивљање

или сигурну
панцер-касу

МЕЛАМЕД
БЕОГРАД
ВУКА КАРАЏИЋА 10
ТЕЛЕФОН БР. 20-573

„ПУТНИК“ планинарско-туристичка ревија, бр. 1, јуни 1940. Издање Друштва Фрушка Гора у Новом Саду.

Овај часопис је поновна обнова часописа „Путник“, који је излазио у Новом Саду још 1862 године! Сада се он појављује у новој значајној мисији, пошто свестраном пропагандом нашег унутрашњег планинарства и туризма има да допринесе парализању тешких последица по нашу привреду, услед изостанка страних туриста. Поред приказа лепота Југославије часопис третира и најразноврсније туристичке проблеме. Тако после уводне речи Др. Владимира Белајчића налазимо чланке „Сећање на Дурмитор“ Васа Стајића; „Дрина и Подриње“ од Проф. Д. Ј. Дерока и „Доле на мору, на нашем Југу!“ од Х. Бјелавца. Директно питањима нашег туризма посвећени су чланци: „Значај унутрашњег туризма“ од Станислава Бајића, „Средњошколци и туризам“ итд. Сем тога часопис доноси веома богати преглед домаће и стране туристичке литературе и низ разних вести из планинарско-туристичког живота. Као додаток у листу се налазе Весник Друштва Фрушка Гора и Весник Југословенског туринг клуба. Часопис пружа и информације о актуелним путовањима и излетима. Годишња претплата 50 динара, поједини бројеви 5 динара.

ЧАСОВНИЧАР И ЈУВЕЛИР М. МИТРОВИЋ

Теразије 22 (до Москве)

има швајцарских
часовника за руку
и деп, златног на-
кита, кристала, сре-
бра, пехара и плакета

Браћи и сестрама попуст

Цене врло солидне. Стручан рад

Тражите цене за израду

клинаца и значака